

Atıf: Kutlu, M. & Deniz Anamur, D.(2025). Spor Dergilerinde Kadın Sporcuların Temsili: Socrates Dergisi Örneği, 23–42.
<https://doi.org/10.53723/cosohis.59>

Akademik Editör: Taybe Topsakal

Alındı : 1 Haziran 2025

Kabul Edildi : 2 Eylül 2025

Yayın : 27 Aralık 2025

Telif Hakkı: Bu eser, Creative Commons Atıf-Ticari Olmayan 4.0 Uluslararası Lisansı (CC BY-NC 4.0) ile lisanslanmıştır.

Etik ve Veri Kullanım Beyanı: Bu çalışmada kullanılan tüm veriler, araştırmanın şeffaflığını ve doğruluğunu sağlamak adına uygun şekilde yönetilmiştir.

Bu makale, Merve Kutlu'nun Uşak Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü İletişim Bilimleri Anabilim Dalı'nda Dr. Öğr. Üyesi Didem Deniz Anamur danışmanlığında hazırladığı 'Spor dergilerinde kadın sporcuların temsili: Socrates dergisi örneği' başlıklı 2025 tarihli yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Fonlama: Bu çalışma, herhangi bir kurum, kuruluş veya fon sağlayıcıdan mali destek alınmadan, tamamen yazar(lar)ın kendi kişisel çabaları ve kaynaklarıyla gerçekleştirilmiştir.

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Düşünen Spor Dergisinde Kadın Sporcuların Temsili: Socrates Dergisi Üzerine Bir İçerik Analizi

Merve Kutlu¹ Didem Deniz Anamur²

1 Uşak Üniversitesi İletişim Fakültesi İletişim Bilimleri, Uşak; ORCID:0000-0002-4696-4943, kutlumerve@gmail.com

2 Uşak Üniversitesi İletişim Fakültesi Gazetecilik Bölümü Dr. Öğretim Üyesi, Uşak; ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0390-0245>, didem.deniz@usak.edu.tr

Öz

Bu çalışma, Socrates dergisindeki haber içeriklerinde kadın sporculara yönelik temsil pratiklerini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Spor, tarihsel olarak erkek egemen bir alan olarak görülmüş ve kadınların bu alana katılımı uzun yıllar sınırlı kalmıştır. Kadın sporcular hem seyirci hem de katılımcı olarak sporda görünürlük kazanabilmek için uzun mücadeleler vermiştir. Sporun toplumda önemli bir yer edinmesi, spor ile medya arasındaki bağın güçlenmesine yol açmıştır. Ancak medyanın erkek egemen yapısı, kadın sporcuların temsillerinde cinsiyetçi yaklaşımlar, kısıtlılıklar ve yok sayma pratiklerini beraberinde getirmiştir. Çalışmanın konusu, "düşünen spor dergisi" mottosuyla yayın hayatına başlayan Socrates dergisinde kadın sporcuların nasıl temsil edildiğidir. Bu kapsamda derginin yayınlandığı dönemdeki 94 kapağı ve kadın sporcuların yer aldığı 100 haber, içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Araştırma bulgularına göre, kadın sporcuların temsillerinde başarı ve performans odaklı söylemler öne çıkmaktadır. Bununla birlikte dış görünüş, güzellik ve annelik rollerine dayalı temsiller de gözlemlenmiştir. Ayrıca bazı kapaklarda ve sayılarda kadın sporcuların ya hiç yer almadığı ya da sınırlı biçimde temsil edildiği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Medya, Haber, Kadın, Spor, Socrates

Representation of Female Athletes in Thinking Sports Magazines: A Content Analysis of Socrates Magazine

Abstract

This study aims to reveal the representational practices toward female athletes in the news content of Socrates magazine. Sport has historically been regarded as a male-dominated field, and women's participation in this area remained limited for many years. Female athletes have engaged in long struggles to gain visibility in sport both as spectators and as participants. The fact that sport has come to occupy an important place in society has led to a strengthening of the bond between sport and the media. However, the male-dominated structure of the media has brought about sexist approaches, limitations, and practices of disregard in the representation of female athletes. The subject of the study is how female athletes are represented in Socrates magazine, which began its publication life with the motto "the thinking sports magazine." Within this scope, 94 covers published during the magazine's publication period and 100 news items featuring female athletes were examined using the content analysis method. According to the research findings, success- and performance-oriented discourses stand out in the representations of female athletes. However, representations based on physical appearance, beauty, and motherhood roles were also observed. In addition, it was determined that in some covers and issues female athletes were either not included at all or were represented in a limited manner.

Keywords: Media, News, Women, Sport, Socrates

Giriş

Bu çalışma, ana akım spor basını dışında konumlanan Socrates dergisinin, kadın sporcu temsillerinde gerçekten alternatif bir söylem üretip üretmediğini incelemeyi amaçlamaktadır.

Spor, tarih boyunca boş zamanların değerlendirildiği bir etkinlik olarak tanımlanmıştır. Fakat kadınlar spor alanından uzak tutulmuştur (George, Hartley & Paris, 2001, s. 94-101). Bu alan erkeklerin alanı olarak tanımlanmış ve sınırlar da bu yönde çizilmiştir. Antik Çağ'dan başlayıp modern dönem Olimpiyatlara kadar kadınların seyirci olarak bile katılmalarına izin verilmemiştir. Bu alan keskin sınırlarla çizilmiş ve kadın, spor arenasında kendine yer bulamamıştır.

Tarihsel olarak topluma bakıldığında ataerkil bir yapıda olduğu görülmektedir. Kadınlar da bu sınırlı alanın içerisinde kendilerini var edebilmek için mücadele etmişlerdir. Tüm dünyada modernleşme çabaları ile birlikte Türkiye'de de kadınlara ekonomik, siyasi ve toplumsal yaşamda yer alabilecekleri haklar tanınmıştır. 1990 yılı itibarıyla kitle iletişim araçlarının yaygınlaşması ve aktif bir rol alarak kitleleri etkilemesi ile birlikte ataerkillik hem yaygınlaşmış hem de sorgulanmaya açık bir hale gelmiştir. (Çankaya, 2013, s. 279).

Toplumsal cinsiyet kalıplarının etkileri yaşamın farklı alanlarında görülmektedir. Aile içinde çocuk yetiştirirken bu yazılı olmayan kurallar kendini göstermektedir. Erkek çocukların meslek seçiminden giyim tercihlerine ve spor alanındaki yönelimlerine kadar birçok konuda belirlenmiş beklentiler bulunmaktadır. Kız çocukları için ise bu çerçevenin daha dar olduğu, sporla ilişkilerinin çoğu zaman geri planda kaldığı düşünülmektedir. Geleneksel bakış açısında kız çocuklarının öncelikli rolü, spor alanında yer edinmekten çok sağlıklı bireyler olarak neslin devamına katkı sağlamakla ilişkilendirilmektedir.

Antik çağlardan bu yana gelen erkeklik tanımı; güçlü, kaslı ve kuvvetli dolayısıyla evine bakan ve bakmak zorunda olan kişi olarak karşımıza çıkmaktadır. Kadın ise, erkeğin getirdikleriyle aileyi besleyen ve bakan, narinliği bünyesinde barındıran ve erkeğe ait olan özelliklerden ve alanlardan uzak duran kişidir. Kadın birinci planda değil; destekleyici rollerde ve ikincil konumda yer almaktadır (Çankaya, 2013, s. 295).

Kadının toplumsal yaşamda sürdürdüğü görünür olma mücadelesini spor alanında da devam ettirdiği düşünülmektedir. Kadın sporcuların spora katılım sürecinde karşılaştıkları zorlukların ve başarılarını medyada görünür kılma çabalarının, kadın medya çalışanlarının spor medyasında yaşadığı güçlüklerle benzerlik gösterdiği öngörülmektedir. Bu durumun cam

tavan olgusuna işaret ettiği ifade edilmektedir. Kadın sunucuların aktardıkları bilgilerin doğruluğunun çoğu zaman sorgulandığı, kişisel hesaplarında paylaştıkları içeriklere ise mesleki yeterlikleri yerine daha çok dış görünüşleri üzerinden yorum yapıldığı gözlemlenmektedir. Benzer uygulamaların erkek sunucu ve sporcularda neredeyse hiç görülmediği yönünde değerlendirmeler bulunmaktadır. Diğer alanlarda olduğu gibi, medyada da yatay ve dikey ayrışma gözlemlenebilmektedir; bu da kadınların her düzeyde spor medyasından dışlanma eğiliminde oldukları anlamına gelir. Kadınlar yalnızca medya liderlik pozisyonlarında yetersiz temsil edilmekle kalmaz, aynı zamanda kadın gazetecilerin ele aldığı konular da genellikle kadınların rollerine klişe biçimde atfedilen alanlarla sınırlı kalır. Örneğin, 2015 Women's Media Center raporuna göre, Amerika Birleşik Devletleri'nde kadın gazeteciler çoğunlukla eğitim (%54,6), yaşam tarzı (%49,6), din (%49,6) ve sağlık (%49,3) konularını ele almış, buna karşın yalnızca %10,2'si spor haberleri üretmiştir (Council of Europe & European Union, 2016).

Spor medyası da sporun aktarıldığı yerin erkeklere ait olduğunu varsayarak kadınların dışlanmasını normalleştirmiştir. Kadın medya çalışanları, çoğunlukla kadın spor haberleri yapılması konusunda diretilmediğini futbol ve basketbol gibi yüksek erkek profilini içeren spor dallarından dışlandıklarını bildirmişlerdir (Whiteside & Hardin, 2011, s.124).

Kadın sporcular, başarı kazandığı takdirde medyada kendine yer bulmaktadır. Örneğin, voleybol takımının üstün başarıları sayesinde kadın sporcular medyada görünürlük kazanmıştır. Ancak diğer branşlarda da başarılarıyla birlikte ön plana çıkabilmişlerdir. Yer aldıkları haberlerde ise dış görünüşleri, narinlikleri ve annelik kimliğinden bahsedilmektedir. Türkiye'de toplum içinde daha kendine yer bulamamış, yerini sağlamlaştıramamış kadınların, spor arenasında sporcu kimlikleriyle görünürlük kazanacağını beklemek mevcut durumu göz ardı eden bir yaklaşım sergilemekle eş değerdir. İlk dönemlerden beri süre gelen toplumsal cinsiyet bu alanda da karşımıza çıkmaktadır (Kaya, 2021, s. 241).

Medya, sadece var olan olayları topluma aktarmakla değil aynı zamanda kitleyi bilgilendirmek ve doğru yönlendirmeye de sorumludur. Fakat medyada bu durum söz konusu değildir. Var olan kalıplaşmış düşünceleri pekiştirmekte ve yaygınlaşmasına olanak tanımaktadır. Kadın sporcuların spora katılımına katkı sağlamak yerine var olan katılımcıları bile görmezden gelmektedir veya haberlere taşıdığına da bu durum erkeklerinki gibi performansları anlamında değil spor etrafında özel hayatını ele alan şekildedir. Bu durum

hem izleyici hem de izleyici çekmekte kolay yol olarak görünmektedir. Tarihsel süreçlere baktığımızda medya, çoğunlukla erkek egemen bir yapıda olmuştur. Bu durumda doğal olarak kadın sporcuların daha az görünür olmasına erkeklerin ise daha çok görünür olmasına neden olmuştur (Şahin, Soylu, Toktaş & Köse, 2024, s.1-9).

Medyadaki, kadın sporcu temsillerine baktığımızda, temsillerin çoğunlukla fiziksel ve duygusal özellikler üzerinden yürütüldüğünü görmekteyiz^{1,2}. Kimliklerinin önüne getirilen duygusal, çekici, alımlı, güzel sıfatları ile tanımlanmaktadır. Bu tarz söylemler spor medyasının sıklıkla başvurduğu ve kendini tekrar ederek ürettiği bir süreçtir. Spor medyasının, kadın sporcuu ikincil planda temsil etmesi performanslarını ve sporcu kimliklerini olumsuz etkilemektedir. Medyanın, kadın sporcuları bu şekilde temsil etmesi sporcu özelliklerinden uzaklaşmasına neden olduğu gibi bunun sonucu olarak da kariyerlerini ilerletmede ve sponsorluk süreçlerinde olumsuzluk yaşamalarına neden olmaktadır (Şahin, Soylu, Toktaş & Köse, 2024, s. 9). Yayın hayatına düşünen spor dergisi olarak başlayan Socrates Dergisinde de bu durumu inceleyerek medya pratikleri değerlendirilmiştir.

Kadınların medyada temsil azlığı ve yok sayılması, çalışmalara 1970’te girip kendine yer bulmuştur. Küresel Medya İzleme Projesi (GMMP) 2015 raporuna göre kadınların özne olduğu haberler %24’te kalmıştır. Konu kadına dair bir şey olsa bile erkek söylemler daha ön plana çıkmaktadır (WACC, 2015, s. 45). Yapılan araştırmalar sadece bununla sınırlı kalmamış ve çalışma alanına giren kadın ve spor başlığı ile ilgili çalışmaların sonucunda geçmişten günümüze bu oranların arttığını gösterse de yazılı basın dışında da maç yayınları sırasında erkek sporcuların müsabakalarında çok daha fazla kamera açılarının kullanıldığı, çekim biçimlerinin çeşitlendirildiği ve efektler denendiği de çıkan sonuçlar arasındadır. Spor medyası, devamlı olarak hegemonik erkekliği pekiştirmekte ve erkek sporculara ve sporlarına odaklanarak kadın sporcuları ikincil konuma atmakta veya yok saymaktadır (Hardin, 2022, s. 1-3).

Sembolik olarak yok sayılma kavramı Gerbner ve Gross’a göre kurgusal dünyada yer alan yani medyanın yansıttığı alanda temsil edilmek var olmak iken bu alanda temsil edilmemek yok sayılma olarak geçmektedir. Olayların karşısında durabilmek, hâkim olmak bir güç iken, bu durumlar karşısında savrulmak ve böyle temsil edilmek de güçsüzlük bir kusur olarak

ifade edilebilmektedir. Kurgusal dünyanın temsil biçimindeki rol dağılımına bakıldığında büyük çoğunluğu erkeklere aittir. Sembolik alan toplumsal alana etki etmekte, toplumsal alanda sembolik alanın yansıması olarak görülmektedir. Bu kurgusal alanda bağımsızlığını ilan edemeyen ve rol dağılımında geride kalan profiller daha az temsil edilmektedir (Gerbner & Gross, 1976, s.173-177). Gerbner ve Gross’un yok sayma olarak adlandırdığı kurgusal dünyada sembolik olarak temsilin kurgusal dünyadaki yansımasının toplumu etkilemesi ile açıklamışlardır.

Tuchman’a göre yok sayma (symbolic annihilation) kavramı, medya ve toplumsal cinsiyet ile ilgilidir. Medya, kadınları her daim eksik temsil etmekte ve temsil ettiği kadınları da yanlış sunmaktadır. Kadınlar klişe rollere hapsedilmiştir veya yok sayılmışlardır. Yapmış olduğu çalışma ile toplumsal cinsiyet ile toplumsal roller arasındaki bağlantı ve medya çalışmalarına ön ayak olmuş bu çalışmaların çoğalmasına katkı sağlamış ve burada bir soru gündeme gelmiştir. Kadınlar medya tarafından neden simgesel olarak yok sayılmışlar ve bu yarattıkları simgeleri kim neden üretmektedir? (Lemish, 2004, s. 39).

Socrates dergisinde kadın sporcular sadece dış görünüşleri ile değil başarıları ile de haberlere taşınmıştır. Çalışmada aşağıdaki sorulara yanıt aranmaya çalışılmıştır.

1. Sokrates Dergisinde kadın sporcuların temsil ediliş şekli ve bu temsilde hangi kadın sporcu temsili yapılmaktadır?
2. Sokrates Dergisinde ideal kadın sporcu temsili var mıdır?
3. Dergide kadın sporculara ayrılan alan ne kadar ve bu alan erkek egemen spor medyası hegemonyasının yeniden üretiminde katkıda bulunmakta mıdır?
4. Mevcut düzende Sporun, erkek egemen bir alan olarak görüldüğü noktada bunu yeniden üretip pekiştirmesi mi yoksa bu duruma karşı çıkıp kadın sporculara alan açmakta mıdır?

1. Toplumsal Cinsiyet Kavramı Üzerine

Bireylerin doğuştan getirmiş olduğu biyolojik ve fiziksel farklılıkları mevcuttur. Fakat bu farklılıkları belirtmek adına anlamlar ortaya çıkmıştır bu anlamlar da zamanla toplumun farklı algılayıp uygulamasına neden olmuştur. Cinsiyet kavramına bakıldığında

¹ Hande Baladin ödül törenine katıldı. (2022, Aralık 5). <https://www.haberturk.com/hande-baladin-odul-torenine-katildi-guzel-voleybolcu-elbisesiyle-geceye-damga-vurdu-3544434-magazin/6> adresinden 20 Eylül 2025 tarihinde alınmıştır.

² Zehra Güneş’in parti kombini! Derin dekoltesiyle büyüledi. (2025, Mayıs 28). <https://www.sondakika.com/amp/haber-zehra-gunes-in-parti-kombini-derin-dekoltesiyle-18682062> adresinden 20 Eylül 2025 tarihinde alınmıştır.

doğuştan gelen biyolojik cinsiyet (sex) ve toplumun belirlediği cinsiyet olan (gender) şeklinde ikiye ayrıldığını görmekteyiz (Çapcıoğlu & Çetin, 2020, s.5-6).

Cinsiyet rollerinin tarihine bakıldığında çoğunlukla iş bölümü sürecinin başladığı tarihe dayandırılmaktadır (Güvendi, 2023, s.552). M.Ö. 10.000'li yıllara gidildiğinde ise Mezopotamya'da toplumsal cinsiyete dair bulguların mevcut olduğu görülmektedir (Tözün, 2007, s.60-64).

Toplumsal cinsiyetin açıklamasına bakacak olursak, toplum tarafından belirlenen kuralların cinsiyet rolleri içinde karşılık bulması olarak adlandırılmaktadır. Belirlenen roller içerisinde cinsiyetin gerekliliklerinin yerine getirilmesi gerekmektedir. Bu doğrultuda kadınlar daha duygusal, şefkatli, narin ve ikinci planda olması gerekirken; erkeklerin de ön planda, güçlü hırslı, zeki ve atak olması beklenmektedir. Çocuklara da doğar doğmaz cinsiyet kalıpları yüklenmektedir. Bir kız çocuğu ise oyuncak bebekler, pembeler, domestik alana ait oyuncaklar alınırken, erkek çocuk da mavi renkle özdeşleşip, arabalar, spor ait topolarla büyütülmektedir. Bunu takip eden süreç boyunca da meslekler bu toplumsal cinsiyetin belirlemiş olduğu kurallar çerçevesinde belirlenmektedir (Saygılıgil, 2016, s.7-8).

Toplum, biyolojik olarak farklılığa ayrılmıştır. Bu bireyler arası farklılık biyolojik nedenlerden kaynaklı kabul edilebilir durumdadır. Fakar, yüzyıllar boyunca kadın ile erkek arasındaki biyolojik farklarının dışında tanımlamalar yapılmış ve bu tanımlamalara hapsedilmişlerdir. Ortaya çıkan tanımlama ile ve toplumun sosyal, kültürel yapı taşları kadın ile erkeğe bir rol biçmiş bu da toplumsal cinsiyet kalıplarının ortaya çıkmasında etkili olmuştur (Karakaya, 2018, s.36).

Cinsiyetin bugünkü anlamına bakıldığında biyolojik bir tanımdan çıkıp kadın ile erkeğin tanımlamada, sosyal açıdan sınırlarını belirleyip ayırt etmek için kullanılmaktadır. Bu ayırım yapılırken kadın ile erkeğe roller biçmekte bu da toplumsal rollerini ortaya çıkarmaktadır. Doğuştan gelen yani biyolojik olan cinsiyet ile toplumun dayattığı roller içerisindeki toplumsal cinsiyetin birbirinden ayıran özellik; kadının anatomik yapısı öne sürülerek arka planda konumlanmasına ve o noktadan öteye gidememesine neden olan bir yapı olmasıdır. Senelerce bu düşünce yapısı ile mücadeleler verilmiş ve kadın ile erkeğe yüklenen rollerin değiştirilemez olduğu görüşüne varılmıştır. Bu düşünceler doğrultusunda erkeğe yüklenen roller, evin ve ailenin reisi, dinde, siyasette ve hatta akla gelebilecek tüm alanlarda sahip ve bulunduğu alanlarda aktif olarak yer alan kişidir. Kadın ise doğuştan şefkat ile birlikte annelik rolüyle her şeyi üstlenen,

sorgusuz itaat içinde olan ve tüm yardıma ihtiyacı olanlara yardım eden kişi konumundadır (Bhasin, 2014, s.9).

Toplumsal cinsiyet kavramı ayrıca sadece ülkemiz olan bir durum değil tüm dünyada kendine yer bulmuş evrensel bir kavramdır. Her toplumun kendine göre normları olduğu için bu kavram içindeki roller de çeşitlilik gösterebilmektedir (Taş, 1994, akt. Gök, 2013, s.5).

Toplumsal cinsiyet, kadınlık ve erkeklik ile ilgilidir. Burada ya dişi ya da erildir. Toplum, cinsiyetlerin bu doğrultuda ilerlemesini ve rollerin getirdikleri doğrultusunda hareket etmesini istemektedir. Günlük hayatta bakıldığında ifade edilirken bir ayırım yapılmamaktadır ancak, çalışma alanına geçildiğinde biyolojik cinsiyet ve toplumsal cinsiyet kavramları ayrılmaktadır. Ann Oakley, toplumsal cinsiyet kavramını sosyolojiye katmış ve 1972 yılında yayınladığı *Sex, Gender and Society* kitabında biyolojik cinsiyeti kadın ve erkek olarak açıklamakta, toplumsal cinsiyeti ise kadınlık ve erkeklik rolleri üzerinden aktarmaktadır (Vatandaş, 2007, s.429-430).

Toplumsal cinsiyet rolleri sadece toplum içerisinde ortaya çıkan ve orada kalan roller değildir. Kitle iletişim araçlarında da bu roller karşımıza çıkmaktadır. Bugün kitle iletişim araçları her noktaya ulaşmaktadır, bu sayede de cinsiyet rolleri de kendini bu yolla pekiştirmektedir. Yazılı basının önemli örneği olan dergi ve gazetelerde de cinsiyet kalıplarının etkisini görebilmekteyiz. Çıkan haberlerde kadın ve erkeklik rolleriyle temsil edilip sunulmaktadır (Akkaş, 2019, s. 97-100).

Spor, toplumsal cinsiyetin ve eşitsizliğinin üretildiği bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu cinsiyet rolleri ve eşitsizlik, kaynağa ulaşmada, kaynakların kullanımında, hak arayışında ve kariyer alanında kendini hissettirmektedir. Toplumsal cinsiyet ve spor kavramının birlikte ele alınması, sporun erkek alanı olarak görülmesi ve kadınların da bu alanda kendilerine yer bulabilmek adına verdikleri mücadeleler sonucunda dahil olabilmesi ile başlamıştır (Öztürk & Koca, 2021, s. 195-196).

2. Kadınların Spordaki Yeri

Spor sözcüğü, Latince kökenli olup "*Delpört*" ve "*Disport*" kelimelerinin kısaltılmış şekinden meydana gelmiştir. Kelime anlamı itibarıyla işten uzaklaşıp meşgul olmak anlamına gelmektedir (Balcıoğlu, 2003; akt. İnce, 2016, s.457).

Spor, insanlık tarihi kadar eskidir. Sporun tarihi ilkel dönemdeki avcılık, okçuluk, atıcılık, mızrak atmadan

gelmektedir. İlk spor faaliyetleri savunma ve saldırı amaçlıdır (Fişek, 1980, s. 17; akt. Kaya, 2002, s.164).

İnsanlığın başlamış olduğu dönemde yaşamın zorlayıcı şartları altında kendiliğinden ortaya çıkan şartlar sebebiyle birtakım eylemlere başlamıştır. Bunlar; avlanmak, koşmak vb. çeşitli fiziki hareketlerdir. Gündelik yaşantılarında hayatlarını devam ettirebilmek adına da her geçen gün kendilerini iyi hissedecek ve geliştirecek eylemler gerçekleştirmişler; böylece antrenman ortaya çıkmıştır (Koç, 1998; akt. Bişgin & Bişgin, 2001, s.2).

14. yüzyılda İngiltere’de baş gösteren ulusallaşma hareketiyle spor terimi ortaya çıkmıştır. Latince’den İngilizceye geçmiş kelimeler sonucunda kelimeleri İngilizceleştirmek amacıyla kelimenin başında ve sonunda bulunan “disport” ve “desport” atılarak geriye kalan “sport” kalmıştır. Farklı bir görüşe göre de günlük dilde spor kelimesi Akdenizli denizcilerin limanda (port) geçirdikleri keyifli zamanlar ile denizdeki zorlu koşulları anlatmak amacıyla argo anlamında kullanılmıştır. İspanyolcada spor, “de porte” (limanda olmak) anlamına gelmektedir. 14.yüzyılda gemiler uzun seferlerden geldikten limana yanaştıklarında gemideki yükler boşaltılırken denizcilerin limanda oyun oynadıkları bu oyunların temelde eğlenceli ve dinlendirici olmasının yanı sıra bu oyunlar içerisinde zorluklar ve sertliklerde barındırmaktadır (Erdemli, 2017).

İnsanlığın yüzyıllar boyunca vazgeçemediği bir etkinlik olan spor, günümüzdeki karşılığıyla tek başına toplu veya ekip halinde yapılan, spesifik kuralları, teknik, beceri, zihinsel ve bedensel yeterliliklerin gelişmesini sağlayan öğretici, keyiflendiren bir etkinlik olarak tanımlanmaktadır (Savaş, 1997). Buradan yola çıkıldığında bazı spor tarihçileri, insanlığın başlaması ile sporun başladığını belirtmektedir. Direkt olarak günümüzdeki gibi kuralları belli olan, kitleleri peşinden sürükleyen bir aktiviteden ziyade, insanların yaşamını devam ettirmesi için eylemlere ihtiyaç vardır (Dökmen, 1999, s, 27).

Sporcu tanımı, cinsiyet ayrımı yapılmaksızın yani kadın veya erkek vurgulamasına gerek duyulmadan, profesyonel veya amatör bir şekilde herhangi bir spor dalında aktif olarak yer alan kişi olarak tanımlanmaktadır (Tarhan, Or, Yurtseven, Çavuşoğlu, & Kantar, 2024, s. 65).

Günümüzün spor anlayışı, insanı geliştiren; zihinsel, fiziksel ve sosyal beceri geliştiren bu özelliklerle de insan hayatının kalitesini yükseltmeyi amaçlayan bir anlayıştır. Bu amaçla da çağımızda sporun insana kattıkları ve teşviki: boş zamanları değerlendirip sağlığı korumak, özgüveni oluşturma, sosyalleşme ve iletişimi

güçlendirme ve aktif bir yaşam tarzı kazandırmaktır (Güney, 1996, s. 70-72).

İnsanlığın başladığı dönemden ve bilinen en erken uygarlıklardan bu yana insanlar; dini törenlerde, cenaze ve anma törenlerinde, festival alanlarında, düzenlenen eğlencelerde serbest zamanlarda farklı fiziksel aktiviteler yaparak sporun temellerini atmışlardır (Bandy, 2000).

Antik çağdan itibaren spor sadece elit tabaka ve aristokratlara ait olduğu düşünülmüş ve bu yönde değerlendirilmiştir. Kadınların Yunan Olimpiyatlarına sporcu olarak katılımı yasak olduğu gibi izleyici olarak katılmalarının kabul edilmediği bilinmektedir bu da sporun bazı dönemlerde ve toplumlarda belli bir kitleye ait olduğu belli bir kesimin de spordan dışlandığı anlaşılmaktadır (Michel, 1993). Toplumlar, savaşçı özelliklerini geliştirmek amacıyla sportif faaliyetleri geliştirmişlerdir. Egzersizler, dini ve anma törenleri ile birlikte kutlamalarda bugünün spor etkinlikleri ortaya çıkmıştır. Mısır’da öncelikle askeri sonrasında da eğlence odaklı oyunlar düzenlenmiştir (Tarhan, Or, Yurtseven, Çavuşoğlu, & Kantar, 2024, s.72).

Birçok alanda olduğu gibi, spora katılım oranında da kadın erkek arasında farklar mevcuttur. Bunda, geçmişten günümüze gelen toplumsal cinsiyet algısı ve dayatması etkili olmuştur. Bu açıdan da feminist söylemde birçok eleştiri getirilmiş ve açıklamalar yapılmıştır. Kadın sporcular, erkeklere oranla spora daha az katılım göstermekte ve bireysel veya takım olarak kazandıkları başarılar, erkeklere oranla daha az görünür olmaktadır (Akkaya, 2021, s. 920). Bilhassa kuvvet gerektiren yarışma sporları, kadın ile erkek arasındaki sporlara katılım için önemli detaylar vermektedir. Tarih boyunca sporun, erkeklerin üstün bir performans sergilediği ve erkeklere özgü bir alan olduğu kabul edilmiştir (Koca & Bulgu, 2005, s.5).

Kadınların, toplumda kırılan, fiziken erkeklere oranla güçsüz ve duygusal olarak görülmesi, sporun erkeklerle özdeşleşmesine; bundan dolayı da kadınların erkeklere oranla spora katılımını zorlaşmasına neden olmuştur (Akkaya & Kaplan, 2014, s.179). Erkek ile kadınların fizik yapılarının farklı olması kadınların spor yapmasına engel teşkil etmemesi gerekmektedir. Hala kadın ile erkek sporcuların özellikle de aynı branşlarda olanların birbiriyle karşılaştırması yapılmaktadır. Hemcinslerin bile kendi içinde fiziki yapıları farklılık göstermektedir. Yapılacak sporda fiziki koşullar elbette önemlidir ancak sırf cinsiyetten kaynaklı bu zorlukların yaşatılması ve yaşanması katılımı etkilememelidir.

Antik Yunan’da MÖ 350’de oyunun sınırları ve kuralları kesin olarak belirlenmiş ve oyunlara 18 yaşını dolduran özgür Yunan vatandaşlarının katılabileceği

bildirilmiştir. Köleler, sitenin yerlisi olmayanlar ve mahkumlar oyunlara katılamadığı gibi kadınlar da direkt olarak olimpiyatlara katılamamışlardır (Tekin & Tekin, 2014, Antik Yunan'da, boksörün annesi olarak bir kadın, Olimpiyatlarda izleyici olarak yer alabilmiştir ancak bu durum gizli bir şekilde gerçekleşmiştir. Sonrasında bu durum fark edildiğinde daha sonra aileden birçok olimpiyat şampiyonu çıktığından kaynaklı affedilmiştir (Pfister, 2000). İlerleyen zamanlarda, Olimpiyat tarihi ile aynı zamanda ancak Olimpiyatın yapıldığı alandan uzakta, Tanrıça Hera adına oyunlar düzenlenilmiştir. Bu oyunlar kadınlar arasında ve katılan sporcular da tamamen çıplak olarak yarışmışlardır. Bundan sebep de evli kadınlar ne yarışmacı ne de izleyici olarak katılmalarına izin verilmemiştir (Tekin & Tekin, 2014, s.132).

Antik Yunan'ın aksine Sparta'da kadınlar, fiziksel olarak güçlenmeleri adına antrenman yaptırılır ve bu sayede de güçlendirilmekteydi. Bunun temeldeki nedeni spordan ziyade sağlıklı ve güçlü çocuk doğurmaları adınadır (Mechikoff & Steven, 2002).

Roma İmparatorluğu'nda kadınlar, Antik Yunana göre ekonomik, politik ve toplumsal yaşamda daha özgürdüler (Bandy,2000). Roma'da Olimpiyatlara katılan iki kadın bulunmaktadır. Bunlardan bir tanesi MÖ 84 yılında atlı araba yarışında sahneye çıkan ve katıldığı yarışı kazanan Theodota; diğeri ise M.S 154 yılında yine at yarışına katılıp kazanan Kasia'dır (Spears, 1984).

Orta Çağ'a gelindiğinde ise Hristiyanlığın kabul edilip yayılması ile birlikte spor ve bedeni eğiten etkinlikler geri planda kalmış; feodal düzenden kaynaklı şövalyeliğin önem kazanmasıyla savaşlara hazırlık amacıyla tekrar beden eğitimi etkinlikleri önem kazanmıştır. Ancak bu dönemde de verilen eğitimler sadece erkekler için olmuştur (Bucher & Wuest, 1987). Hümanizm ile birlikte kadınlar da spor alanına giriş yapmıştır. Bu dönemde buz pateni, okçuluk, kürek gibi faaliyetlere katılmışlardır. Fransa'da her şehirde tenis kortlarının bulunması ile tenis yayılmış ve üst düzey kadınlar da bu aktiviteyi yapabilir hale gelmiştir (Bandy,2000).

1900'lü yılların başından itibaren artık kadınların sporda yer edinebilmesinde önemli bir zemin oluşmuştur. Bu yılların sonlarına doğru da bu olumlu bir ivme kazanmıştır. Pozitif yöndeki gelişmeler, yıllarca mücadele verilmesi ile olmuştur bu alanda kadın çalışmaları için yapılan çalışmalar, bu çalışmalar doğrultusunda çıkan siyasi kararlar ve yasalaşması ve fiziksel eylemlerin toplum sağlığı açısından öneminin vurgulanıp fark edilmesi kadını bu alanda etkin hale getirmeye başlamıştır (Sport, 2000, s. 323-327).

Kadınların olimpiyata ilk katıldığı tarih 1900 'dür. Spor arenasını tamamen erkeklerden oluştuğu için ve cinsiyete bağlı ayrımın yapıldığı bir alan olduğundan, birçok müsabakada katılan sporcuların kadın olamayacağı kadar güçlü ve erkeksi özellikleri olduğu düşüncesi nedeniyle Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC) gibi büyük organizasyonların yöneticileri tarafından kadın sporculara kadınlıklarını anlayabilmek adına prosedürler uygulanmıştır. Bu bağlamda kadın sporcular, tamamı doktorlardan oluşan bir komite önünde çıplak yürümüşlerdir (Cahn, 1994; Cole, 2000; Ljungqvist ve ark., 2006; Puffer, 2002; akt. Cooky ve Messner, 2018, s. 41)1968 yılında Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC) kadın sporcular için cinsiyet belirleme testini zorunlu kıldı ve bu testler 1998 yılına kadar da devam ettirilmiştir. 1968 yılında yapılan bu testler müsabakadan iki yıl önce gözlem amaçlı muayene ve jinekolojik takip edilmeye başlanmıştır. Bu anlayış daha sonra terk edilerek laboratuvar ortamına taşınmış ve genetik testler uygulanmıştır. Kadın sporcular bu süreçte yaşamış oldukları aşağılanma, travma ve sosyal damgalama gibi büyük çaplı sorunlar yaşamışlar ve müsabakalara katılım sağlamadan elenmelerine neden olmasına rağmen IOC bu anlayışı 30 yıl boyunca devam ettirmiştir. Bir diğer büyük bir spor kuruluşu olan Uluslararası Amatör Atletizm Federasyonu (IAAF) 1990 yılında kadın sporculara karşı yapılan bu testlerin kaldırılması talebinde bulunmuş, talebin kabul edilmesi ise iki yılı almış ve 1992 yılında kaldırılmıştır (Elsas ve ark., 2000,s.251). Bu durum kadınların spora katılımını ciddi şekilde etkilemektedir. Kadın sporcular yaşamış oldukları ağır şartlar nedeniyle ciddi psikolojik sorunlar yaşamış ve spor yaşantılarını erken bitirmelerine neden olmuştur.

Kadınların spor faaliyetlerini katılmasına engel olan birçok durum vardır. Bunlardan ilki, tarih boyunca kadınların toplum içinde ikincil bir varlık olarak konumlandırılmış ve toplumsal baskılarla karşı karşıya kalmıştır. Kadın, anne sıfatıyla tanımlanmış; dolayısıyla da yapacağı spor çocuk doğurmasında engel teşkil etmemesi adına ya da doğacak çocuğun sağlıklı olmaması için birçok otorite tarafından yasaklanmıştır. Eve hapsedilen kadın, ev işleri ve çocuk bakımıyla ilgilenmiş, spor alanından uzak tutulmuştur. Cinsiyet temelli yaklaşımlar nedeniyle hala önce erkek sporcu ve erkek spor takımlarına büyük rakamlar ayrılırken bu alanda kadınların istedikleri desteği bulamamaktadır. Endüstrileşmiş sporda dahi elit kadın sporcular, sponsorluk anlaşmalarında çok fazla sıkıntılar ile karşılaşmaktadır. Bunlar annelik ve doğum sürecini kapsamaktadır. Bu arayışı birçok sponsorluk sağlayan marka kariyer boşluğu olarak görmektedir. Toplumun dayattığı güzellik algısı nedeniyle kadınlar spora

mesafeli yaklaşmaktadır. Spor yapılan vücutta erkekleşme ve kasların belirginleşmesi toplumun dayattığı güzellik algısından uzaklaştıracağı düşüncesinin kaygısı da etkili olmaktadır.

Katılım oranını etkileyen faktörler sadece bununla kalmayıp kadınlara yönelik sporda cinsel tacizlerin çok fazla olması ve bu konularda seslerini duyuramamaları da etkilemektedir. Unesco bu oranı kadınlarda %21 olarak açıklamıştır. Ergenlik çağında kadınların sporu bırakma oranı %49'dur bu da aynı şekilde cinsel taciz olayları, vücut kaygıları ve kendilerine bu konuda rol model bulamamalarıdır (UNESCO, 2024).

Sporda ücret eşitliğinin olmaması hala tartışılan bir konudur. Dünyada süregelen tartışmaların başında gelen ücret konusunda hala bir ilerleme kaydedilememiştir. Tenis turnuvalarında aynı hafta içerisinde aynı takvimlerde yer alan kadın ve erkek sporcuların ödül ücretleri farklıdır. Buna gerekçe olarak da erkek maçlarının daha uzun sürmesi ve daha fazla emek harcadıkları dile getirilmektedir. Ülkemizde de bu tür örnekler vardır Türkiye'de spor denildiğinde ilk akla gelen ve geniş kitlelere hitap eden erkek futbolunda sponsor bulmak ve anlaşmalar yapmak kolay ve bu sporculara sağlanan imkanlar fazlayken kadın sporuna ayrılan bütçe, sponsorluklar ve tanınan imkanlar daha kısıtlı kalmaktadır. Bu durum kadının spordaki diğer alanlarına katılımı da görülmektedir. Spor medyasında çalışan kadın sayısı ve görünürlükleri, yönetici pozisyonlarında yer alma ve karar verme süreçlerine katılma, antrenörlük, yapmasında da görülmektedir (Yenilmez, 2021, s.27).

Kökleri Antik Yunan' a dayanan Olimpiyatlarda, modern dönemde kadınların katılım oranı aşağıdaki gibidir;

Türkiye'ye baktığımızda Kadınlar için Spor ve Aktivite Derneği'nin (Kasfad) 2023 yılında sporda toplumsal cinsiyet eşitliği raporundaki verilerine göre toplamda 64 federasyonun 62 federasyon bilgileri rapor içeriğine dahil edilmiştir. Faal olarak lisanslı sporculardan kadın sporcu oranı %36,72 (2.678.104), erkek sporcu oranı ise %63,28'dir (4.615.938). Faal olarak lisanslı olan kadın sporcuların erkeklere oranla en yüksek katılım sağladığı 5 spor dalı olarak %69,27 Voleybol, %68,21 dans sporları, %66,55, buz pateni, %63,66 jimnastik, %59,65 halk oyunları ve %57,47 ile binicilik gelmektedir. Faal olarak lisanslı erkek sporcuların en fazla katılım sağladığı 5 spor dalı ise %96,72 geleneksel güreşler, %92,90 güreş, %92,28 geleneksel atlı spor dalları, %90,26 araba sporları ve %86,17 ile de geleneksel spor dalları yer almaktadır. (KASFAD, 2023, s. 3-6). Yayınlanan oranlara bakıldığında spor hala erkek egemenliğinin ve gücün

üretildiği alan olarak karşımıza çıkmaktadır. Erkeklerin gücü simgeleyen spor dallarında daha fazla katılım gösterdiğini görmekteyiz. Spor bu bağlamda cinsiyetçi bir kalıp içine sokularak bu alanın erkeklere ait olduğu düşüncesi pekiştirilmiştir. Kadınların katıldığı sporlar ise toplumsal cinsiyetin onlara biçtiği roller gereği daha duygusal, esnek ve estetik görünümünün daha ön plana çıktığı ve erkek sporcuların yaptığı spora göre daha eğlence amaçlı ve çok da gücün ortaya koyulmadığı alanlarda öne çıktıklarını görmekteyiz.

3. Medya ve Kadın

Bir kurum olarak medya, spor açısından önemlidir (Rowe, 2004; akt. Rowe & Silva, 2023, s.730). Sporun kitlelere ulaşmasında etkili bir kaynaktır. Buradan sporda medya da kendine gelir sağlayabilmektedir.

Türk spor medyasında karşılaştığımız erkek egemenliği dünya spor basınında da kendini göstermektedir. Kadın sporculara medya içerisinde çok az bir alan ayrılmıştır. Bu kadar az bir alanda yer almasının sebepleri de spor medyasının erkek egemenliğinde ilerleyen bir sistem olmasından kaynaklıdır. Yansıtılan kısımda da özellikle vurgulanan kısım kadın sporcu ve kadın sporlarıdır (Daddario, 2021, s. 492).

Amerika'da yapılan çalışmada medyada yer alan tüm sporların içerisinde kadınların spor faaliyetlerinin yer alması %5 ile %10 'luk bir dilimi oluşturmaktadır. Bu süre yıllar içerisinde %5'ten %3 düşmüştür. (Cooky, Messner & Musto, 2015; akt. Daddario, 2021, s. 489). Bu oranların içerisinde medyanın yöneldiği spor dalları ise kadın tenisi ile kadın basketboldur. Ancak bu durum sadece Amerika ile sınırlı değildir düşünce yapısının aynı olması sebebiyle dünya üzerinde tüm ülkelerde bu oranlar görülebilmektedir (Jakubowska, 2013, s. 168).

Medyada kadın sporcunun temsili hala istenen düzeyde olmamakla beraber, temsil edilen kadın sporcu da sporcu kimliğinden uzak cinsiyetçi söylemleri çağrıştıracak düzeyde yansıtılmaktadır. Kadın sporcuların başarıları erkek sporculara göre görünürlükleri daha az olmaktadır. Kadın sporcular daha çok erkeğin gölgesinde kalan, erkeğin mücadele etmediği dallarda yarışan narin, hassas ve estetik kaygısıyla toplumsal cinsiyetin dayattığı roller doğrultusunda sportif kimlikleri öne çıkarılmaktadır. Dünyada ve Türkiye nezdinde medyada sporun yansımalarına baktığımızda ilk akla gelen kitlelerin afyonu futbol gelmektedir. Dolayısıyla da medyada yansımalar da bu yönde olmaktadır. Futbol dergileri, gazetelerin spor eklerinde futbol ve tamamı futbola ayrılmış spor gazeteleri mevcuttur. Bu sınırları çizilmiş dünyada kadınların kendilerine spor alanında yer

bulmaları zor olduğu gibi erkek egemenliğinin olduğu spor medyasında da yine kendileri gösterebilmeleri zor olmuştur. Talimciler'e (2010, s. 6,7) göre de spor/futbol yalnızca spor/futbolu aktarmak değil mevcut yapısı içinde bulunduğu toplumun içinde yer alan ve kök salan kültürün bir parçasıdır. Bu durumda sadece spor değil onunla ilişkili olan kültürü de aktardığı görülmektedir (Talimciler,2010, s. 7).

Erkeklerin çoğunluklu olduğu alan olan spor medyasında kadın medya çalışanları, sporcu kadınlar gibi yapısal ve örgütsel birtakım zorluklarla karşılaşmışlardır. Kadın çalışanlar doğal olarak sürecin içerisinde görülmemiş tamamen dışarıdan gelenler olarak görülüp ortama daha da yabancılaştırılmışlardır (Organista ve Mazur, 2020; Schoch, 2013; Schoch, 2020; akt. Guyot, Ohl ve Schoch, 2024). Gazetecilerin de kadın sporcuların yer alacağı haberlerin değerlerinin düşük olduğu kanısında olması bu algıların haberlere ve kadın sporculara yansıdığı görülmektedir (Kane, 2013, s. 236).

Haberler, dünyaya bakış açımızı etkileyen önemli bir kaynaktır (Tuchman, 1978, s. 1). Haber ile dünyayı algılayış biçimi şekillenmekte ve var olan düşünceler de bu yolla pekiştirilmektedir. Spor medyasında baktığımızda karar alan yöneticiler, haberin kaynağını oluşturan kaynaklar, tüm kanalların ve gazetelerin öncelikle erkek çalışana öncelik verdiği görülmektedir. Erkekler bu alanda doğuştan olduğu için riske atılacak bir durum yoktur. Kadın çalışanın geçtiği yoldan erkek çalışan geçmemektedir. Kadınlar, bilgilerini sürekli olarak kanıtlamak zorunda kalmışlardır. Ayrıca aynı alanda çalışan kadın ve erkek eşit ücret almamaktadır. Kadınların sporla ilgilendiği bir mecrada en basitinden sürekli olarak ofsayt nedir ile karşı karşıya kalmaktadır. Bu toplum içerisinde de geçerlidir. Bir kadın spor ile ilgilendiğinde aktif spor yapan ya da sadece izleyici olarak takip etse bile onu spora kimin yönlendirildiği sorulmaktadır.

4. Dergi Haberciliği

Dergi, belirli periyotlarda farklı ilgi alanlarına göre yazılan haber, eleştiri yazıları ve makaleleri içeren süreli yayımlardır (TDEA, 1994; akt. Demir, 2016, s. 72).

Yapar'a (2000) göre bir yayının dergi olarak adlandırılması için bulunması gereken özellikler şu şekildedir: Düzenli bir periyotta yayınlanması, yayımda okunacak yazıların bulunması, okuyucunun kendisinin para karşılığında talepte bulunması, bir yayının yanında ek olarak verilmemesi ve ciltlenmiş olması gerekmektedir (Yapar, 2000, s. 67-69).

Dergiciliğin kökenine baktığımızda 17.yüzyıla dayanmaktadır. İçerik olarak öncelikle bilimsel yayımlar çıkmıştır (Gönenç, 2019, s. 209; akt. Yapar, 2019, s. 114).

Avrupa'da dergiciliğin ilk örneklerine bakıldığında 17. Yüzyılda Hamburg'ta edebiyat ve felsefe odaklı 1663 yılında Erbauliche Monaths Unterredungen, Paris'te bilimsel odaklı 1665 tarihinde Journal des Savants, Leipzig'de tarihler 1682 gösterdiğinde matematik ve fen konularına önem verilen ve yayımı Latince olan Acta Eruditorum, Almanya'da Monatsunterregunden des Thomasius 1668 yılında,Londra'da 1731 yılında ilk genel kültür dergisi olarak kabul gören The Gentleman's Magazine yayımlanmıştır. Daha sonrasında bu dergilerden sonra giderek dergi yayınları artmıştır (Gönenç, 2019, s. 113-114).

Amerika'da dergicilik Avrupa'dan daha sonra ortaya çıkmıştır. 1740 yılında Andrew Bradford tarafından American Magazin yayımlanmış, bundan üç gün sonra ise Benjamin Franklin tarafından da General Magazin ile Historical Chronicle yayımlanmıştır (Peltekoğlu, 1995, s.113-115). Bu gelişmelerden sonra Amerikada'da dergicilik gelişim göstermiştir.

Osmanlı'da matbaanın geç benimsenmesi nedeniyle dünyaya göre gazete ve dergi faaliyetleri de geç başlamıştır.1849 yılında bir sağlık dergisi olarak yayın hayatına başlayan ve Osmanlı'da ilk dergi olan Vakayi-i Tıbbiye yayımlanmıştır. 1862 yılında ise Tanzimat aydınlarının seslerini duyurduğu, pozitif bilimlere yer verilen ve bilimsel özellikler taşıyan dergi, Mecmua-i Fünun çıkarılmıştır. Bu yıllardan sonra dergi yayınları artmıştır. Cumhuriyetin ilanından sonra Osmanlı döneminden farklı olarak sadece maddi kazanç sağlamak amacıyla değil aynı zamanda yazınsal özellik taşımadan halka hitap eden dergiler çıkarılmıştır, Bunun örneği olarak da 1924'te Zekeriya Sertel'in çıkarmış olduğu Resimli Ay dergisi gösterilmektedir. 1923 yılındaki fikir ve edebiyat dergisi olarak yayın hayatına başlayan Milli Mecmua, 1925 yılında magazin içerikli Haftalık Mecmua ve Millî Eğitim Bakanlığı tarafından fikir- sanat dergisi olarak yayımlanan Hayat dergisi bu dönemin önde gelen dergilerindendir. Günümüze geldiğimizde ise eski dönemlerden ayrılarak tüm imkanlardan yararlanılarak dergiler çıkarılmaktadır, toplumun tüm kesimlerine hitap eden dergiler çıkmakta ve bunun örnekleri her geçen gün artarak devam etmektedir. Türkiye'de Hürriyet Dergi Grubu, Sabah Grubu ve Milliyet Dergi Grubu dergiciliği elinde bulundurmaktadır (Yapar,1999, s. 43-47).

Spor basını denildiğinde içinde anlamını barındıran sporu ele alıp, bu konuya dair her şeyi işlemektedir (Kaya A. Y., 2000, s 172). Spor basınının tarihi 200 yıl öncesine dayanmaktadır. Amerika'da büyük gazetelerin

yanında spor, tamamlayıcı olarak sunulmuştur. Gazete ve dergilerde okul sporları, bowling, avcılık, buz pateni ve balıkçılık gibi spor dallarına yer verilmiştir. Spor ile basılı yayının bir araya gelmesi ise Amerika Birleşik Devletleri'nde yayın yapan Boston Gazette'nin İngiltere'de oynanacak boks maçı için İngiltere'ye muhabir yollaması sonucunda, tarihler 5 Mayıs 1773'ü gösterdiğinde bu birliktelik başlamıştır (Nichols vd., 2002, s. 4; akt. Özsoy, 2011, s.209).

1820'lerde Amerika, Avrupa kıtasına göre spor yayıncılığında öndedir. Çıkarılmış oldukları dergilerde spor haber içeriklerine yer vermişlerdir. Bu da hızlı bir gelişim göstermelerini sağlamıştır (Çetin, 1999, ss. 28-32; akt. Özsoy, 2011, s.210). Amerika'nın da daha önde olmasının sebepleri de Amerika'da spor yüzyıl öncesinde toplumun kalıcı bir parçası olmuştur. Tüm boş zamanlar spor müsabakalarını takip etmekle geçmektedir. Özetle Amerikalılar sadece bir iki spor dalı ile değil tüm spor dallarıyla ilgilendikleri için bu da yayıncılığı geliştirmiştir (Washburn & Lamb, 2020, s.9-10)

Bu dönemde spora olan ilgi giderek artmış, gazetelerde kendisine yer bulmuş hatta spor gazeteleri de çıkarılmıştır. Dergicilik özelinde baktığımızda, Almanya'nın Erlangen şehrinde 1842'de ilk spor dergisi yayımlanmıştır (Voigt, 1999, s. 217; akt. Özsoy, 2011, s. 210). Paris'te 1854 yılında yayın hayatına başlayan Le Sport dergisi çıkarılmıştır (Nichols vd., 2002: 17; akt. Özsoy, 2011, s.209).

Türkiye'de yazılı spor basını başlatan ilk yazı 14 Mart 1891'de çıkmıştır. "Ahmet İhsan Tokgöz, ...ünlü dergisi Servet-i Fünun'un ilk sayısında spora da yer ayırmıştır. Paris'ten Ali Ferruh Bey'in yazdığı 'eskrim' konulu makale, Türk basınında yer alan ilk spor yazısıdır. Bu makale, yazılı spor basını açısından bu özelliği ile ayrı bir öneme sahiptir." (Büyükbaykal, 2004; akt. Keskin, 2008). Aynı dönemde 15 Mart 1891' de Mehmed Şaban'ın Ceride Gazetesi'nde de eskrim ile ilgili bir yazıyı konu alması da spor tarihi açısından önem arz etmektedir (Hasanoğlu, 2018, akt. Özkaya, 2020, s. 8).

5. Socrates Dergisi

Socrates Dergisi, 2015'in Nisan ayında Can Yayınları çatısı altında genel yayın yönetmeliğini gazeteci, yazar, editör ve sunucu Caner Eler'in üstlendiği, "Düşünen Spor Dergisi" olarak yayın hayatına başlamıştır. Projenin fikir sahipleri Bağış Erten ve Can Öz'dür (Sivaslı, 2015).

Proje fikrinin sahibi spor gazetecisi, yorumcu, editör Bağış Erten "Bu Devirde Dergi Mi Çıkar?" Yazısında derginin ortaya çıkışından ve dergi adından şu şekilde bahsetmektedir:

"Neden bir dergi çıkarmıyorsunuz?" Devir, dergi devri değil. Memlekette spor, spor değil. 140 karakterden uzun bir şey okuyanı müzeye koyuyorlar. Kitap okurunu ara ki bulasın... Dergi mi çıkaralım? Şaka mı bu?". Sözlerine şu şekilde devam etmektedir: Uzun yıllardır bir şeyler yapmak, ortaya çıkarmak istemişlerdir iki sene boyunca yapılan çalışmalar, incelemeler sonuç vermemiş ve henüz o fikir ortaya çıkmamıştır. Sonrasında bir masada toplananlar ve gençlerin ilgileri, eğitimleri, irdeleme ve inceleme güçlerinin oluşu ancak yine o kaynak bulunamamıştır. Ancak yapılan çalışmalar, incelemeler sonrasında dergi fikri ortaya çıkmıştır. 'Şampiyon' olmasın, ama şık olsun, bir tarzı, etkisi olsun. Hiçbir şey olmuyorsa, tarihe not düşmüş olsun. 1982 Brezilya'sı gibi, Socrates gibi" (Erten, 2015).

Futbolun, tüm spor medyasını egemenliği altında almasına karşı, dergi alternatif bir bakış açısı ile sporun tüm branşları ile ilgilenen okuyucular için yeni bir mecra oluşturmıştır. Bu doğrultuda dergi içeriğinde yalnızca futbol değil tüm spor dallarını ilgilendiren konular ele alınmış bunun yanı sıra edebiyat, müzik ve felsefe konuları da işlenmiştir. Derginin Genel Yayın Yönetmeni Caner Eler derginin ortaya çıkışını, derginin adını şu sözlerle aktarmaktadır (Sivaslı, 2015):

"Derginin adını aldığımız Socrates futbolcu olmasının yanı sıra hayatta söyleyecek sözü olan ve bunu söylemekten kaçınmayan bir adam. Futbolu sadece kazanmak ve kaybetmek üzerine kuran birisi değil. Öyle bir ruhun bizi iyi temsil edeceğini düşündük, çünkü biz süreçle de ilgileniyoruz. Düşünen spor dergisi derken, bu tanımı bilgi bombardımanı veya entelektüel bağlantılarla açıklamak yerine, sadece anlara da odaklanabilen yazılara, bölümlere yer veriyoruz. Yani sırf belli edebi hikayeleri futbolla veya başka sporlarla bağlama çabasında değiliz. Kazanandan çok kaybedene odaklanan, onun üzerinden arada olup biteni ele alan bir yaklaşımımız var. Spor kültürünün, sadece profesyonel spor yapanlar ve onları destekleyen insanlar üzerinden gelişmemesi gerektiğini düşünüyoruz, sokaktaki insanın da sporla ilgili hikayelerini önemsiyoruz. Profiteolcü Bahattin Abi'nin maratoncu olmasıyla da ilgileniyoruz"

Eler, dergi adının futbolla ilgili olmasına rağmen dergi genelinde futbol ile ilgili haberlerin %40 ile %45 bandında kalmayı hedeflediklerini dile getirmektedir. Dergide erkek çalışanların fazla olması sebebiyle, dergide yer alan yazılar konusunda 5 Harfliler'den destek alınarak kadın yazarlara ve kadın öykülerine de

yer verileceğini belirtmiştir 3(Gecü, 2015). Bu da bir bakıma, spor dünyasının cinsiyetinin erkek olduğu ve bu alanın erkek egemenliğinde yer almasından bunalan hem medya çalışanları hem de sporseverler için önemli bir gelişme olmuştur.

Eler, dergi adının futbolla ilgili olmasına rağmen dergi genelinde futbol ile ilgili haberlerin %40 ile %45 bandında kalmayı hedeflediklerini dile getirmektedir. Dergide erkek çalışanların fazla olması sebebiyle, dergide yer alan yazılar konusunda 5 Harfliler'den destek alınarak kadın yazarlara ve kadın öykülerine de yer verileceğini belirtmiştir 4(Gecü, 2015). Bu da bir bakıma, spor dünyasının cinsiyetinin erkek olduğu ve bu alanın erkek egemenliğinde yer almasından bunalan hem medya çalışanları hem de sporseverler için önemli bir gelişme olmuştur.

Eler dergi fikrini ortaya çıkış süreci ve tiraj hakkındaki düşüncelerini şu sözlerle aktarmaktadır:

"Biz gerek iş gerek arkadaş ortamında hep bu tarz işler üretmek güzel projeler hayata geçirmek istiyorduk. Ama şu ana kadar somut bir adım atamamıştık. Hepimiz de dergi okumayı seven insanlarız. Benim abone olduğum birçok dergi var. Sonra Can Yayınları'nın sahibi Can Öz, Eurosport Türkiye Genel Yayın Yönetmeni Bağış Erten ile bu fikri paylaştı. Spor tutkunu başka insanların da desteğiyle dergi fikri daha da gelişti, büyüdü ve ortaya da 'Socrates' çıktı".

Eler, derginin yayın hayatına devam edebilmesi için tirajın önemli olduğunu ancak asıl önemli olan meselenin okuyucu memnun edebilmek olduğunu ve bu şekilde ilerlediklerini belirtmiştir (Sivaslı, 2015).

Türkiye'de bugüne kadar çıkan birçok spor dergisi mevcuttur ancak bu dergilerin özellikleri tek bir branş özelinde ilerleyip yayın yapmalarıdır. Örnek vermek gerekirse Four Four Two Türkiye dergisi sadece futbol branşını barındırmaktadır. Tam Saha ve Akademi Futbol da bunlara örnektir. Socrates dergisi, interdisipliner alanı kapsadığı için alanında ilk ve şu ana kadar tek dergi olma özelliğini göstermektedir (Saygın, 2025).

Dergi, 2015-2023 yılları arasında aktif olarak yayın hayatını sürdürmüştür. Basılı yayın yaptığı dönemde dergiye ek olarak Socrates YouTube kanalı, podcast, sosyal medya hesapları, Socrates Almanya, app platformlarını kurmuş ve Socrates Bistro da bu dönemde hayata geçmiştir (Socrates, 2015). Şu an dijital tüm platformlarda yayınları sürmektedir. Almanya

edisyonu iki ayda bir yayın yapmakta, Bistro da birçok etkinliği bünyesinde barındırarak yoluna devam etmektedir.

Socrates dergisi Ocak 2023'te 94. Sayı ile okurlarına veda etmiştir. Ancak Socrates Dergisi imtiyaz sahibi ve genel müdürü Can Öz bu durumun sürpriz olmadığını dünyada artık birçok derginin ekonomik sebeplerden kaynaklı ayakta duramayacağını ve farklı formatlarla ilerleyeceğini belirterek Socrates'in de vedasının sürpriz olmadığını fakat Türkiye'deki ekonomik gelişmelerden kaynaklı bu sürecin biraz daha hızlanıp ani olduğunu dile getirmiştir. 2023 senesinde verdiği röportajda derginin tekrar basılı şekilde döneceğini ancak bunun haftalık ve eskisi gibi aylık olmayacağını özel yazılar ve özel sayılarla sektöre döneceklerinin bilgisini vermiştir (Gökırmaklı, 2023). Caner Eler derginin 94. Sayısında hoşça kal yazısı değil geri döneceklerini belirten bir elveda yazısını yazıp aslında Can Öz'ün de belirttiği gibi özel sayılarla bu bağı devam ettireceklerini dile getirmiştir (Eler, 2023). 2024 yılının Haziran ayında derginin özel formatta kitap şeklinde 95. Sayısı Can Yayınlarından çıkmıştır. Bu sayıda Euro 2024 ve Paris Olimpiyatları detaylı şekilde ele alınmış, 96. Sayısı da yine Can yayınlarından Aralık 2024'te okuyucularla buluşmuştur, bu sayıda 2000'li yıllarda spora damga vuran sporcular ve spor olayları ele alınarak daha önceki 70, 80, 90'lar sayıları ek yenisi eklenmiştir (Can Yayınları, 2024). Yayın hayatı boyunca birçok ödül alıp ilklere imza atmıştır. Bunlardan biri de Almanya'da yayına başlamasıdır. Bu derginin Türkçeden Almancaya çevrilmesi ile değil tamamen yeni içeriklerle olmuştur.

6. Kadın Sporcuların Medyada Temsiline İlişkin Notlar

Literatürde kadın sporcuların temsili ile ilgili çalışmalar farklılık göstermektedir. Buna karşılık Socrates dergisi özelinde çalışma bulunmamaktadır.

Feminist çalışmalara da kaynak olan kadın ve medya çalışmaları, çerçeveleme kuramını, hegemonik erkekliği ve cinsiyetçi dil söylemlerini içinde barındırır.

Uluslararası çalışmalarda, kadın sporcular ile erkek sporcular kıyaslandığında haber ve kapak sayıları görseller incelendiğinde kadınların erkeklere oranla daha az görünür olduğu ortaya çıkmaktadır (akt. Daddario, 2021, s.489). Belirli bir dönemde artışın olması sayısal anlamda tek başına anlam ifade etmemektedir. Çünkü nasıl temsil edikleri burada daha

³ 5 Harfliler, 2012'den bu yana yayın yapan bağımsız bir feminist çevrimiçi platformdur. Kadınların deneyimlerini, toplumsal cinsiyet eşitsizliklerini ve kültürel eleştirileri ele alan yazılar yayımlamaktadır. Erişim adresi: <https://www.5harfliler.com>

⁴ 5 Harfliler, 2012'den bu yana yayın yapan bağımsız bir feminist çevrimiçi platformdur. Kadınların deneyimlerini, toplumsal cinsiyet eşitsizliklerini ve kültürel eleştirileri ele alan yazılar yayımlamaktadır. Erişim adresi: <https://www.5harfliler.com>

önemlidir. Temsil edilen kadın sporcular, sporcu kimliklerinden daha ziyade duygusal, annelik ve özel hayatlarıyla temsil edilmektedirler (Fink, 2015; Bruce, 2016). Dergi kapsamında öne çıkan çalışmalarda ise Weber ve Carini (2013) ile Frisby (2017) çalışmaları öne çıkmaktadır.

Türkiye’de çalışmalar genellikle televizyon ve gazete özelinde olmuştur. Dergi kapsamına bakıldığında hatta Socrates dergisi özelinde kadın sporcu temsili üzerine bir çalışma yoktur tamamen popüler kültür ve değişen teknoloji ile birlikte medyanın da yeniye evrilmesiyle ilgili çalışmalar vardır. Ancak eşit olmayan temsillerle ilgili önemli çalışmalar mevcuttur. Bunlar; Arslan ve Koca (2006), Bakan (2013) ve Bendaş ve Kobaza (2022)’dir.

Tuchman (1978) kadınların medyada temsiline az olması ya da olmamasını yok sayma kavramı ile açıklamıştır. Ona göre kadın sporcular temsil edildiklerinde sporcu kimliklerinden ziyade, anne, eş ve dış görünüş ile gündeme gelebilmektedirler. Bunun dışında kaldıklarında da yok sayılarak temsil edilmemektedirler.

Connell (1995) göre de spor, hegemonik erkeklik üretildiği alan olarak görülmektedir. Hegemonik erkeklikte kadınlar ikinci planda ve sayıca az olarak temsil edilmektedir.

Entman (1993) ‘de çerçeveleme kuramıyla medyanın hangi mesajları öne çıkaracağını belirlediğini ifade etmiştir. Bu yolla da spor medyasında bu sıklıkla karşımıza çıkmaktadır. Çünkü haberde, spotta, ara başlıklarda ve görsellerde bu durum sık sık karşımıza çıkmaktadır.

Türkiye’de kadın sporcuların temsil ediliş biçimi ile ilgili çalışmalara bakıldığında; Arslan ve Koca’nın (2006) çalışmada kadın sporcuların yer aldığı günlük gazetelerin haberlerini sunuş biçimi incelendiğinde toplumsal cinsiyetin etkisi olduğu görülmektedir. Bu doğrultuda toplumsal cinsiyet rolleri medyayı da özellikle spor medyasını da etkilemektedir. Bu çalışma doğrultusunda incelenen çalışmalara da bakıldığında, toplumsal cinsiyet rolleri doğrultusunda haber metinlerinin yazıldığı ve görsellerinin kullanıldığı belirtilmektedir. Tüm spor alanı erkek egemen alan olarak görülse de bazı erkeklerle özdeşleşen güç içeren spor dallarında yer alan kadın sporcuların yer aldığı bu branşlarda kadın sporculara daha az yer verildiği görülmektedir. Pek çok çalışma bu görüşü savunmaktadır. Sayısal olarak artıstan ziyade tamamen temsil biçimleri ile ilgilenilmesi gerekmektedir.

Bakan’a (2013) göre de kadın sporcuların medya ile ilgili temsillerinin incelendiğinde çıkan sonuçlara baktığında ise temsillerinin az olmasının nedeni, erkek

sporculara oranla kadın sporcuların müsabakalara daha az katılma şansının olması ve performanslarının erkeklere oranla daha düşük olduğu düşüncesidir. Toplumsal cinsiyet bağlamında spor medyası üzerine yapılan çalışmalara bakıldığında, çıkan sonuçların erkek ve kadın sporcuların ne kadar sıklıkla ve oranda temsil edildiği üzerinedir ve çıkan sonuçlarda da diğer çalışmalarda yer aldığı gibi kadın sporcuların erkeklere oranla daha az temsil edildiği görülmektedir. Ülke fark etmeksizin temsillerin az olduğu görülmekte ve kadın sporcuların müsabakalarının daha az olduğu bundan dolayı da haber değerinin düşük olduğu belirtilmektedir.

Ayvazoğlu’nun (2017) 2012 Londra Olimpiyatlarını ele aldığı çalışmada kadın sporcuların ve engelli sporcuların görünürlüğü üzerine çalışılmıştır. Diğer çalışmalarda da olduğu gibi diğer yıllara oranla temsilleri artmasına rağmen oyunlardan sonra görünürlüklerini kaybetmemeleri adına çalışmaların sürdürülmesi gerektiğini ifade etmektedir. Çalışma özelinde incelenen Türk spor medyasında yine erkek odaklı bir yayıncılığın olduğu da sonuçlar arasındadır.

Durur (2017) haber metinlerinde kadın sporcuların temsili ile ilgili çalışmada da diğer çalışmalarda olduğu gibi hem niteliksel hem niceliksel olarak bakıldığında kadın sporcuların erkek sporculara göre temsilleri azdır. Ona göre, spor medyasının erkek egemen yapısından çıkması için kadın sporcuların ve kadın yöneticilerin bu alanda daha aktif yer alabilmesi ve örgütsel yapıyı değiştirmek adına daha fazla akademik çalışma yapılması gerektiğini vurgulamaktadır.

Bendaş ve Kobaza’ya (2022) göre de spor, erkek egemenliğinin kendini gösterdiği yer olarak görülmektedir. Buna bağlı olarak da kadın sporcular temsil edilirken cinsiyetçi söylemlere yer verilmekte, kadınlar ikinci plana atılmaktadır.

7. Yöntem

Bu çalışma, nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde tasarlanmış olup, içerik analizi yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. İçerik analizi, medya metinlerinde yer alan anlamların, temaların ve temsil biçimlerinin sistematik biçimde ortaya çıkarılmasını amaçlayan bir yöntemdir (Robert & Bouillaguet, 1998). Tarihsel kökenleri 17. yüzyılda kilisenin metinleri denetleme uygulamalarına kadar uzanan yöntem (Groth, 1948; akt. Krippendorff, 2004), modern anlamda ilk kez 1941’de kullanılmıştır (Waples & Berelson, 1941; akt. Krippendorff, 2004). 20. yüzyılda özellikle gazetecilikte politik, ekonomi ve spor içeriklerinin incelenmesinde yaygınlaşmıştır (Aziz, 2022).

Bu yöntem, kadın sporcuların medyada nasıl temsil edildiğini, hangi söylemsel kalıplar içinde sunulduğunu

ve hangi temaların öne çıkarıldığını analiz etmek açısından uygun görülmüştür.

Araştırmanın evrenini, Socrates dergisinin yayın hayatına başladığı tarihten itibaren yayımlanan tüm sayıları oluşturmaktadır. Örneklem ise, derginin yayınlandığı dönem boyunca yayımlanan 94 kapak ile kadın sporcuların özne olarak yer aldığı 100 haber metninden oluşmaktadır.

Örneklem belirlenirken amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmış; kadın sporcuların merkezde olduğu haberler çalışmaya dâhil edilmiştir. Kadın sporcuların yalnızca adının geçtiği ancak temsil üretmeyen metinler kapsam dışı bırakılmıştır.

Bu çalışmada yöntem, karma desen (nicel + nitel) şeklinde kurgulanmıştır:

Nicel Boyut: Kadın sporculara ayrılan haber sayısı, kapakta yer alma sıklığı ve sayfa oranı gibi görünürlük göstergeleri ölçülmüştür.

Nitel Boyut: Haberlerde kullanılan dil, görsel tercihler, toplumsal cinsiyet kalıpları ve temsil biçimleri tematik olarak analiz edilmiştir.

Veriler, Socrates dergisinin basılı ve dijital arşivleri taranarak toplanmıştır. Derginin tüm sayıları kronolojik sırayla incelenmiş; kadın sporcuların yer aldığı kapaklar ve haberler sistematik biçimde sınıflandırılmıştır.

Bu yapı, Socrates dergisinde kadın sporcuların temsiline ilişkin hem söylemsel hem de görsel unsurların bütüncül biçimde ortaya konmasına olanak tanımıştır.

8. Bulgular

1. Yıllara Göre Kadın Haber Sayılarına Ait Bulgular

Tablo 1. Yıllara Göre Kadın Haber Sayılarının Oranları

YILLAR	Dergide Çıkan Toplam Haber Sayısı	Dergide Çıkan Erkek Sporcu Haber Sayısı	Dergide Çıkan Kadın Sporcu Haber Sayısı	Toplam
2015	361	167	20	548
2016	503	292	66	861
2017	473	316	60	849
2018	378	268	43	689
2019	360	224	50	634
2020	337	223	43	603
2021	363	250	50	663
2022	366	264	38	668
2023	34	26	5	65
TOPLAM	3175	2030	375	5,580

Socrates dergisinin 2015–2023 yılları arasında yayımlanan 94 sayısında yer alan toplam haber sayısı 3175'tir. Bu haberlerin %63,94'ü erkek sporculara, %11,81'i kadın sporculara odaklanmaktadır. Kadın sporcuların yer aldığı haber sayısı 375 ile sınırlı kalmıştır. Bu oranlar, Socrates dergisinin kendisini "düşünen spor dergisi" olarak konumlandırmasına rağmen, kadın sporcuların niceliksel olarak sınırlı bir görünürlüğe sahip olduğunu göstermektedir. Kadın sporculara ayrılan alanın özellikle olimpiyat yıllarında (2016, 2021) görece arttığı, ancak bu artışın süreklilik göstermediği tespit edilmiştir. Bu durum, kadın sporcu görünürlüğünün yapısal bir eşitlikten ziyade dönemsel sportif başarılarla sınırlı kaldığını ortaya koymaktadır.

Tablo 2. Yıllara Göre Kapakta Yer Alan Kadın Resmi Sayı Adetleri

YILLAR	Sadece erkek sporcu resmi var	Tek bir kadın sporcu resmi var	Toplam
2015	6	0	6
2016	11	1	12
2017	4	0	4
2018	4	0	4
2019	2	0	2
2020	5	0	5
2021	1	0	1
2023	1	0	1
TOPLAM	34	1	35

Derginin yayın hayatı boyunca 94 sayının kapağında toplamda sadece erkek sporcunun bulunduğu adet 34 iken sadece kadın sporcunun olduğu adet ise 1'dir. Yıllar içerisinde bu sayı yükselmemiş ve sadece 2016 yılı ile sınırlı kalmıştır. Derginin tek kadına ait kapağı 2016 Mart ayına denk gelmektedir. 8 Mart Dünya Kadınlar Gününün bulunduğu ay içerisinde olması itibarıyla de hem kapakta hem de haber içeriğinde bu fark kendini göstermektedir.

Birden fazla sporcunun yer aldığı kapaklarda da benzer bir tablo görülmektedir. Çoklu erkek sporcu görselleri sıklıkla kullanılırken, birden fazla kadın sporcunun yer aldığı kapak yalnızca bir sayıyla sınırlı kalmıştır.

Bu bulgu, Gerbner ve Gross'un (1976) sembolik yok sayma kavramıyla örtüşmektedir. Kadın sporcuların kapaklarda yer almaması, dergi içeriğinde yer alsalar dahi sporun "temsil edilen yüzü" olmalarına izin verilmediğini göstermektedir. Kapaklar, derginin editöryal önceliklerini yansıtan en görünür alanlar olarak değerlendirildiğinde, bu yokluk anlamlı bir temsil problemine işaret etmektedir.

Tablo 3. Yıllara Göre Kapakta Yer Alan Çoklu Erkek Resimleri ve Kadın Resimleri Sayı Adetleri

YILLAR	Birçok erkek resmi var	Birçok kadın resmi var	Toplam
2015	1	0	1
2016	0	0	0
2017	8	0	8
2018	3	0	3
2019	4	0	4
2020	3	0	3
2021	4	1	5
2022	4	0	4
TOPLAM	27	1	28

Her ne kadar sadece dergi kapağına bakıp dergi içerisinde yer alan haberler için direkt bir düşünceye sahip olamasak da içerik hakkında da ipuçlarını barındırmaktadır. Kapakların incelemesine bakıldığında yıllara göre birçok kadın resmi sadece bir dergide yer almaktadır. Yıllar içinde kadın sporcu görseli artmamış hep sabit kalmıştır. Erkek sporcu sayısı ise birçok erkek resmi içinde 2016 yılı hariç hep kendine yer bulmuştur. Kapaklardaki bu durum sporun erkeklerle özdeşleştiğini göstermektedir.

Tablo 4. Kadın ve Erkek Sporcu Resimlerinde Kadının Ön Planda Olduğu Kapak Adetleri

YILLAR	Kadın ve erkek resmi var: Erkek resmi önde, Kadın resmi geride	Kadın ve erkek resmi var: kadın önde erkek geride	Toplam
2015	0	1	1
2016	0	0	0
2017	1	0	1
2018	2	0	2
2019	1	1	2
2020	1	0	1
2021	2	0	2
2022	1	1	2
TOPLAM	8	3	11

9 sene içerisinde kadın ve erkek sporcuların birlikte ele alındığı dergi kapaklarında büyüklük küçüklük anlamında adetine baktığımızda derginin ilk yayın hayatına başladığı 2015 yılında kadın sporcu görselinin büyük erkeğin küçük olduğu adete baktığımızda 1 tane

görmekteyiz. İlk yıl içerisinde bu adetin yer alması iyi olarak değerlendirilebilir. Ancak sonraki yıllarda 2019'a gelene kadar bu sayıda bir değişiklik olmamıştır. 9 yılda toplamda kadın sporcu görselinin daha büyük olarak ele alındığı kapak sayısı sadece 3 ile sınırlı kalmıştır. Bu sayı kadın sporcu temsiliinde yetersiz kalmaktadır.

Spor medyası cinsiyetçi yaklaşımını sadece dil ile ortaya koymamaktadır. Görseller de cinsiyetçi yaklaşımı desteklemektedir. Haberlerde kullanılan görsellerde çoğunlukla erkek sporculara ait olanlar büyük, kadın sporculara ait olanlar ise daha küçük ve görünmeyen alanlarda yer almaktadır (Hacısofuoğlu & Koca, 2011, akt. Baştürk & Şakar, 2020, s.504).

Tablo 5. Yıllara Göre Haber Yazarlarının Cinsiyeti

YILLAR	Erkek	Kadın	Karma	Toplam
2015	3	0	0	3
2016	1	1	0	2
2017	9	3	0	12
2018	19	5	0	24
2019	15	7	0	22
2020	12	5	2	19
2021	7	1	0	8
2022	9	0	0	9
2023	1	0	0	1
TOPLAM	76	22	2	100

Tabloda görüldüğü gibi incelenen 100 kadın sporcu haberinde 76 erkek yazar 22 tanesi kadın yazarlar 2 haber de hem erkek hem kadın yazar tarafından yazılmıştır. Başlangıçta 5 Harflilerden destek alınacağı ve bu yönde hareket edileceği söylene de incelenen haberlerde çıkan sonuç farklıdır.

Sporun her alanında erkekler baskındır (Acosta & Carpenter, 2014; Messner, 2009; aktaran Musto et al., 2017). Yönetim kadrolarında, editöryal ve içerik üretiminde de bu durumu görmekteyiz.

Tablo 6. Yıllara Göre Kadın Sporcuların Haber Türünün Adetleri

YILLAR	Analiz	Haber	Röportaj	Toplam
2015	3	0	0	3
2016	1	0	1	2
2017	7	1	4	12
2018	17	1	6	24
2019	15	0	7	22
2020	10	0	9	19
2021	3	0	5	8
2022	5	0	4	9
2023	1	0	0	1
TOPLAM	62	2	36	100

İncelenen 100 habere bakıldığında 62 adet ile analiz, 36 adet ile röportaj ve 2 adet ile haber yer almaktadır. Buradan yola çıkarak da söylenebilir ki direkt olarak kadın sporcu ile ilgili haberlere yer verilmemiş. Daha önce de bahsedildiği gibi kazanılan başarılar sonrasında bir dosya şeklinde o sporun tarihi, turnuva ve sporcunun başarıları odaklı bir analiz dosyası hazırlanmıştır. Röportajlarda da sporcunun, spora başlaması, antrenmanları, transfer süreçleri ve yabancı sporcu ise kendi ülkesi veya sporunu icra ettiği başka ülkeler hakkında fikirleri sorulmaktadır. Anlatılan konular daha çok hikayeleştirerek aktarılmıştır. Haber adetinin düşük olması kadın sporcuların görünürlüğündeki yok sayılmayı tetiklemektedir. Analiz ile başarılar hikâye şeklinde, röportaj ile de kişiselleştirilme ve daha çok duygulara dokunma odaklı ilerlemiştir.

Tablo 7. Kadın Sporcu Haberlerinde Çıkan Vurgular

Vurgular	Adet
Annelik & Sosyal Rol	1
Benzetmeler & Unvanlar	4
Feminenlik Stereotipleri	3
Fiziksel Detaylar & Stil	2
Güzellik & Çekicilik	8
Kişilik & Karizma	2
Sosyal Medya & Popülerlik Odaklı	1
Vurgu yok	79
TOPLAM	100

İncelenen 100 kadın spor haberlerinde çıkan vurgulara bakıldığında listenin başını vurgu yok kategorisi çekmektedir. Bu haberlerde kadını herhangi bir cinsiyetçi bir dil kullanmadan ve bu kalıba sokmadan aktarmışlar. Sadece sportif başarıları ve sporla ilgili durumlar ile ön plana çıkmışlardır. Daha sonra ise bu durumu güzellik ve çekicilik kategorisi takip etmektedir. Benzetmeler ve unvan kategorisinde cinsiyetçi bir dil kullanmadan ancak güzellik kategorisinden farklı olarak lakaplar şeklinde ilerlemiştir.

Dergide çıkan haberlere baktığımızda tamamen spor medyasının dilini taşımasa da tamamen de bu dilden arınmış değildir. Erkek sporcular ile spor medyası her zaman iç içe olmuştur ve birlikte ilerlemiştir. Kadın sporcuların ise hala medyada temsillerinin yok veya az olması onları değersizleştirmeye yönelik hamlelerdir. Bu durum bir denk geliş ve tesadüf değil spor medyasının erkek gücünü yansıtmaya adına kasıtlı olarak yapıldığının göstergesidir. Yapılan birçok çalışmada da bu durum ileri sürülmektedir (Cooky et al., 2013; Eagleman et al., 2009; Kane, 2013, akt. Fink, 2015).

Tablo 8. Yıllara Göre Metinlerdeki Vurgular

Habere kadın ve sporla ilgili özel bir metin var mı?	Başarı / Liderlik	Yok	Mücadele / Engeller	Profesyonellik	Annelik / Özel Alan	Popülerlik	Yetenek	TOPLAM
2015	3	0	0	0	0	0	0	3
2016	0	1	0	0	1	0	0	2
2017	2	3	0	3	2	1	1	12
2018	17	1	2	2	1	1	0	24
2019	13	16	2	0	0	0	1	32
2020	9	0	3	2	0	0	0	14
2021	6	0	0	0	0	0	0	6
2022	2	1	3	0	0	0	0	6
2023	0	1	0	0	0	0	0	1
Toplam	52	23	10	7	4	2	2	100

Tabloda açık ifade yok olarak kategoriye ayrılan kısım metin içinde kadın sporcuya atıfta bulunulan bir sıfat bulunmamasıdır. Tamamen performansı odaklı ilerlemesi olarak alınmıştır.

Annelik/özel alan kategorisinde kadının anneliği ve özeli hakkındaki kategoridir. Burada doğum yaptıktan sonra direkt olarak spora dönüp başarı kazanan kadın sporcular ve anneliğe nasıl karar verdikleri hakkında ifadeler yer almaktadır. Gaye Tuchman "The Symbolic Annihilation of Women by the Mass Media" adlı makalesinde iki soruya değinmiştir. Medya nasıl değiştirilir? Ve kadınları sadece eve indirgeyen medya mesajlarının baskısından nasıl kurtulunur? (Tuchman, 1978, akt. Gallagher, 2014). Bu durum sporcu kimliklerinin önüne geçip asıl kimlikleri bunlarmış gibi algılanmaktadır.

Başarı/liderlik kategorisinde kadınların spora geç başlamaları, bu alana katılmak için verdikleri çabalar kategoriye dahil edilmiştir.

Mücadele/engeller kategorisinde bu alanda spora katılım hiç olmaması ve bunu başaran kadın sporcular ele alınmıştır. Yok sayılma bu kategorisinde kendini göstermektedir. Kadın, hiçbir dönemde spora doğal olarak ulaşamamış hep katılım için mücadeleler vermiş ve mücadeleler karşısında da engellerle karşılaşmıştır.

Profesyonellik kategorisinde ise tamamen kariyer odaklı ilerlenmesi ve tüm hayatlarını kariyerlerine adan kadın sporcular ile ilgili vurgular yer almaktadır.

Yetenek kategorisinde, kadınların doğuştan gelen ve çalışarak elde ettikleri statü durumundan

bahsedilmektedir. Bazen kadın sporcuları yüceltmek ve yeteneklerine övgü bulunulurken erkek sporcularına gönderme yapılarak bahsedilmektedir (Bruce, 2016, s. 365). Dergi içerisinde kadın sporcu haberlerinde de bu durum görülmüştür. Amerikalı ünlü jimnastikçi 7 Olimpiyat başarısı ve birçok ilklere imza atmıştır. Başarılarından bahsedilirken özellikle olimpiyatta tek seferde 8 altın madalya kazanan yüzücü Micheal Phelps ve dünya rekorları kıran atlet Usain Bolt'a benzetilmiş ve bu şekilde sunulmuştur.

Tablo 9. Kadın Sporcu Haberlerinin Başlıklarının Yıllara Göre Kategorisi

Haber Başlıkları	Nötr	Başarı/Güç/Unvan	İsim	Güzellik/Dış Görünüş	Karakter	Yetenek	Feminenlik	Annelik	Özel Alan	Toplam
2015	0	0	1	0	0	1	0	0	1	3
2016	0	0	0	1	0	0	0	1	0	2
2017	5	4	0	2	0	0	1	1	0	13
2018	9	10	3	2	0	0	0	0	0	24
2019	10	8	1	0	0	2	0	0	0	21
2020	4	5	2	1	3	1	2	0	1	19
2021	3	1	1	0	2	1	0	0	0	8
2022	5	2	1	0	1	0	0	0	0	9
2023	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Toplam	37	30	9	6	6	5	3	2	2	100

Tabloda 2015-2023 yılları arasında kadın sporcu haberlerinde kullanılan başlıkların tematik olarak kodlanması mevcuttur. Feminen, güzellik/dış görünüş gibi kategoriler belirli yıllarda kendini gösterse de dergide kendine yer bulmuştur.

Tanrıöver (2007) ve Taşlıçukur (2009), göre kadınların medyada temsili sadece medyanın onlara bakışını etkilememekte, medyanın yaymış olduğu mesajlar ile toplumun kadınları algılamasını etkilediğini ifade etmektedirler (Tanrıöver, 2007; Taşlıçukur, 2009; akt. Yılmaz, 2024).

Tablo 10. Kadın Spor Haberlerinin Spotlarının Kategorisi

Haber Spotu	Başarı/Şampiyonluk	İlham Verici	Spot teması yok	Skandal/Magazin	Annelik	Mücadele	Popülerlik	Güzellik/Dış Görünüş	Diğer	Karakter	Toplam

2015	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3
2016	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	2
2017	5	0	7	1	1	0	2	0	0	0	16
2018	15	0	0	2	1	0	0	2	0	0	20
2019	11	4	0	1	0	3	1	0	1	1	22
2020	12	6	0	1	0	0	0	0	0	0	19
2021	5	3	0	0	0	0	0	0	0	0	8
2022	8	0	1	0	0	0	0	0	0	0	9
2023	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Toplam	60	13	8	6	3	3	3	2	1	1	100

Tabloda 100 haberin 2015-2023 yılları arasında incelenen haberlerin spotları incelenmiştir. 9 senede 100 haberde spotsuz 9 haber bulunmaktadır.

60 adetle spotlarda en yüksek kategori başarı/şampiyonluğa aittir. Onu 13 adet ile ilham verici kategorisi takip etmektedir. Nispeten annelik ve güzellik kategorisi incelenen haberlerin spotlarında az yer almaktadır.

2023 yılına gelindiğinde adedin düştüğü görülmektedir. Bu yıl derginin basılı yayın hayatında çıkardığı son dergi olmasından kaynaklı sadece bir tane yayımı mevcuttur.

Daha önce bahsettiğimiz gibi cinsiyetçi dilden uzak bir şekilde haberlere konu olmaları kadın sporcular için olumlu bir gelişme ancak başarıları dışında da performans ve tanıtım odaklı da kendilerini haberlere taşıyamadıklarını göstermektedir.

Tablo 12. 2015-2023 Yılları Arasında Kadın Sporcu Haberlerinde Kullanılan Ara Başlıkların Kategorisi

Ara Başlıklar	Başarı/Performans	Disiplin/Mücadele	Ara Başlık Yok	Diğer	Motivasyon/İlham	Dış Görünüş/Çekicilik	Anne/Hamilelik	Popülerlik	Manevi Destek	Rekabet	Toplam
2015	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0	3
2016	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	2
2017	3	2	6	1	0	0	0	0	0	0	12
2018	10	3	5	1	0	3	0	0	1	1	24
2019	13	3	0	1	3	1	0	1	0	0	22
2020	10	2	0	3	3	0	1	0	0	0	19
2021	4	4	0	0	0	0	0	0	0	0	8
2022	5	1	0	2	1	0	0	0	0	0	9
2023	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Toplam	45	16	12	9	8	4	2	2	1	1	100

İncelenen 100 haber içerisinde kadın sporculara ait haberlerin ara başlıklarında kullanılan ifadelerin kategorisinde başarı/performans 45 adet ile en tepede

yer almaktadır. 16 adet ile disiplin/mücadele takip ederken, 12 adet de ara başlıklar yer almamıştır.

Yapılan inceleme sonucunda bakıldığında ara başlıklarda kadın sporcular, Socrates dergisinde olumlu ve bir dille aktarılmıştır. Başarı odaklı ara spotların yüksek olması her ne kadar sadece başarılı olduklarında haberlere konu edilişi gösterse de bu durumda da yine cinsiyetçi yaklaşım benimsenmiyor oluşunu göstermektedir. Diğer başlıklarda duygusal, çekici, popülerlik yer alsa da bir anda tüm spor medyasının tavrı ve dili değişmeyecektir.

Sonuç

Kadın sporcular, medyada temsillerine baktığımızda, yer buldukları kategoriler hep ikincil konumdadır. Ötekileştirilmiş, cinsiyetçi bir yaklaşım ışığında ve ırkçılığın ön planda olduğu aktarımlarla karşılaşmaktadır. 2000 yıllara damgasını vuran tenis efsaneleri bugün kadın tenisinin bu seviyede olmalarına katkıda bulunan Serena Williams ve Venüs Williams kardeşlerin başarılarından ziyade ırkçılıkla gündeme gelmesi medyanın kadınları ötekileştirdiğini göstermektedir. Serena Williams'ın emekli olmadan önce de çıkmış olduğu maçlarda Naomi Osaka ile Amerika Açık'taki karşılaşmasında hakem ile girmiş olduğu diyalog sonrasında ertesi günü tüm gazeteler Serena Williams aşağılayıcı şekilde karikatürize etmiş ve ırkçılık burada devreye girmiştir. Maçta olmamasına rağmen Maria Sharapova beyaz ve güzel olarak yüceltilmiştir.

Spor medyasının her katmanına baktığımızda erkek egemen bir yapıyı görebilmekteyiz. Bu yapılanmayı saha içinde ve saha dışındaki tüm kadrolarda da görmekteyiz. Yönetici konumunda, takım sahibi olarak, lisanslı sporcular ve medya çalışanları olarak bakıldığında tüm aşamalarda erkekler yer almaktadır. Sporun bütün dallarına baktığımızda erkek sporcular, kadın sporculara göre daha fazla kazanmaktadır. Sponsorlukları anlaşmaları daha kolay olmaktadır.

Medya pratiklerini değiştirmek adına öncelikle kuruluşların yönetimleri değiştirilmeli ki reyting, tiraj baskılarını düşünerek cinsiyetçi dil, kadını ikinci plana atma ve yok sayma gibi durumlar ortadan kalkabilsin. Direkt olarak bu durum düzelme de etkileri azaldıkça yok olacaktır. Kadın spor medyası çalışanlarına daha çok yer verilmeli sektörde, güven ortamı yaratılmalı ve erkek çalışanlarla aynı şartlar ve aynı ücretler getirilmeli. Sektörde bulunan herkese bu konuda eğitim verilmeli ve bilinçlendirilmelidir. Ancak yazılı ve görsel basındaki bu durum ve dil değiştikçe görsellerde, yazılarda okuyucu ve izleyiciye de sirayet edecektir o zaman bu durum paralel ilerleyip değişime geçilecektir.

Okurun tek başına bilinçli olması yetmemektedir. Bir haberde, bir görselde veya maç esnasında bu tür söylemler devam ettiği sürece sportif etkinliklerin ve başarıların önüne geçecektir. Bu sadece spor medyasında değil tüm sektörlerde bu şekildedir. Kadının domestik alanda konumlandırılması daha doğal ve kolay gelmektedir.

Kadınların, spor medyasında daha fazla yer alması erkek egemen düşünceyi kırıp daha eşitlikçi bir şekilde haberlerin servis edilmesini sağlayacaktır. Çünkü, kadın sporcuların medyada temsili kadar nasıl temsil edildiklerinin de çok büyük önemi vardır. Kadın çalışanlarının sadece haber üretmede değil editoryal kısımda da yer alması bu temsili etkilemekte güçlü rol oynayacaktır. Çünkü karar alma süreçlerinde halen erkeklerin bulunması yapılan haberin içeriğinde revizeye gidilmesine yine haber metninin kaynağına bakılmaksızın baskıdan veya yayımdan önce değişikliğe gidilmesinde etkilidir.

Bu çalışmada, Socrates dergisinin aktif olarak yazılı basın hayatına devam ettiği 2015-2023 yılları arasındaki 94 sayısı incelenmiştir. Görsel, işitsel mecradaki yayınları ve sosyal medya platformundaki paylaşımlar çalışmaya dahil edilmemiştir. 94 haber kapağının görselleri ve içerisindeki kadın sporcu, erkek sporcu, karma sporcu ve kadın sporculara ait haber sayfa sayısı ile tüm derginin sayıları hesaba katılarak inceleme yapılmıştır. Aynı şekilde 94 sayıda bulunan 100 sayı amaçlı örneklem ile seçilerek incelenmiş ve kadın sporcuların nasıl temsil edikleri incelenmiştir. Hem nitel hem nicel içerik analizi yapılmıştır. Bu çalışma sonucunda da kapak görsellerinde erkeklerin görsel sayısı ve görsel büyüklüğü açısından kadınlara oranla daha fazla çıktığı görülmüştür. 94 sayının tamamının kapağının incelenmesi sonucunda %64,89 erkek sporcuya ait görsel, % 2,13 ise kadın sporcuya ait görselin ve %29,79 oran ile de hem kadın hem erkek sporcuya ait görsellerin yer aldığını görmekteyiz. 9 seneyi baz alan yayın yılları arasında bu oranlar bile hala istenilen noktaya gelmediğini göstermektedir. İncelenen haberlerde de kadın sporcuların yalnızca cinsiyetçi söyleme hapsedilmediği yeni pratik olan başarı ve güçlü kadın temsiliyle de aktarıldığı görülmektedir. Ancak tamamen nötr bir dil yani cinsiyet kimliğine değinmeden temsil söz konusu değildir. Haberlerin içeriğinde, spotlarında, ara başlıklarda annelik, güzellik kategorileri de karşımıza çıkmaktadır. Derginin tüm yıllarını kapsayan zaman dilimi içerisinde dergide çıkan toplam haber sayısı 3175'tir. Bunun %63,94 erkek sporcuya ait, %11,81 ise kadın sporculara ayrılmış alanı ifade etmektedir. Oran hem toplamda hem de yıllara göre bakıldığında %15 üzerine çıkamamıştır. Bu bağlamda, alternatif olarak çıkan spor dergisi

Socrates'te kadın temsillerinin de mevcut olan erkek egemen dünyada var olan pratikleri aşmak yerine pekiştirdiğini görebilmekteyiz. Çünkü oranlara baktığımızda hem oransal olarak temsillerinin az olduğunu hem de kadınlarının görünürlüğünün düzenli kılınmadığını görmekteyiz.

İncelemeye alınan 100 haberde, analiz edilen bir diğer konu ise haber türleridir. %62 analiz %36 röportaj, %2 haber türündedir. Burada baktığımızda ise analiz türü kadın sporcuların yer almış olduğu müsabakalar veya başarı ve başarısız olma hikayeleri bir dosya şeklinde hazırlanıp sunulmaktadır. Spora nerede ve nasıl başladığı, kimin spora yönlendirdiği, antrenman teknikleri, beslenme stilleri varsa özel hayatından bilgiler ve sonrasında olayın merkezinde yer alan spor faaliyeti aktarılmaktadır. Röportaj da ise birebir sporcu ile görüşmeler yapılmaktadır. Burada da aslında oran düşüktür. Kadınların kendilerini ifade edip aktarabilmesi bu yollarla olacağı için daha fazla olması gerekmektedir. Haber oranına baktığımızda ise %2 bir oran görülmektedir. En düşük pay kendisindedir. Erkek sporcuların katılmış olduğu her müsabaka ve spor olayı bir haber değeri taşıırken, kadın sporcuların ise haber değeri taşımadığı görülmektedir.

Dergi içerisinde çıkan kadın sporculara ait haberlerde erkek ve kadın yazarların yapmış olduğu haber sayısında erkeklerin daha çok kendine yer bulduğu sadece kadın sporcuların değil kadın medya çalışanların da sektör içerisinde kendisine az yer bulduğu ve temsil edildikleri görülmüştür. Araştırma içerisinde ele alınan 100 haberde kadın sporculara ilişkin haberlerin yazarlarının %76 erkek, % 22 kadın % 2 ise karma yani kadın ve erkek yazarlar tarafından yazıldığını görmekteyiz. Bu durumda kadının sadece temsilde değil üretim sürecinde de arka planda olduğunu görebilmekteyiz.

Burada kullanılan dil ve görseller yalnızca toplumsal cinsiyetin dayatmış olduğu roller ve temsiller değildir. Medya içerisinde tirajın olabilmesi ve hazırlanan derginin satması için gerekli pazarlamanın da yapılabilmesi için tamamen hakim olandan kopabilmek kolay ve mümkün değildir. Okuyucu kitlesinin erkek olduğu düşünüldüğü bir alanda onlara hitap edecek kapak ve içerikler hazırlanıyor olması bu düşüncelerden etkilendiğini göstermektedir.

Medya, yalnızca kadın sporcuları temsil edilmiş biçimlerini değil, toplum içerisinde kadın sporcuya bakışı da etkilemektedir. Kadını temsil etme sıklığı ve bu temsilde hangi ifadeleri ve görselleri kullandığı sporcu kimliğine yansımaktadır.

Kadınlar sadece kendilerine hak görülen duygusallık, kırılganlık, annelik formlarında temsil edilmemelidir.

Güzellik ve çekicilik baskısı yüklenmemelidir. Güzel kadının yaptıkları normal karşılanırken toplum olarak güzellik standartlarına uymayan bir kadının performansı esnasında yaptıkları nedeniyle çok fazla eleştiri alması bunun alay konusu edilmesi normal değildir. Bu noktada öncelikli olan sporcunun, sportif kimliğidir. Sporun her alanında hem medya hem yönetsel kısmında kadınlar ile erkekler eşit olarak görülmemektedir. Erkek bir sporcunun maç esnasında yaptıkları performansının bir parçası olarak görülürken, kadın sporcunun davranışı duygularını kontrol edememe, güçsüzlük ve spora uygunluk durumu ile ilgili olmamalıdır.

Kaynakça

- Akkaş, İ. (2019). Cinsiyet ve Toplumsal Cinsiyet Kavramları Çerçevesinde Ortaya Çıkan Toplumsal Cinsiyet Ayrımcılığı. *EKEV Akademi Dergisi, ICOAEF Özel Sayısı*, s. 97-118.
- Akkaya, C. (2021). Spor Salonuna Giden Bireylerin Spor Yapma Pratikleri Üzerine Bir Değerlendirme. *Journal of Humanities and Tourism Research*, 11(4), s. 912-926.
- Akkaya, C., & Kaplan, Y. (2014, Ağustos). Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Spor Medyasında Kadın. *International Journal of Science Culture and Sport (Special Issue 2)*, s. 179.
- Arslan, B., & Koca, C. (2006). Kadın sporcuların yer aldığı günlük gazete haberlerinin sunum biçimine dair bir inceleme. *Hacettepe Spor Bilimleri Dergisi*, 17(1), 1-10.
- Arı, Y. (2024). Sporun cinsiyetlendirilmesi bağlamında kadın futbolunun medyada temsili / Media representation of women's football in the context of gendering of sports (Yüksek lisans tezi). *Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara*. 2 Ocak 2025 tarihinde <https://openaccess.hacettepe.edu.tr> adresinden alındı.
- Ayvazoğlu, N. R. (2017, Mart). The Coverage of Female Athletes at London 2012 Summer Games in Turkish Sports Media. *The Anthropologist: International Journal of Contemporary and Applied Studies of Man*, 27(1-3), s. 49-57. doi: <https://doi.org/10.1080/09720073.2017.1311688>

- Aziz, A. (2022). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri ve Teknikleri. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Bakan, Ö. (2013). Representations of female athletes in the Turkish media: A content analysis of three newspapers. *Selçuk İletişim*, 7(4), 5–20.
- Bandy, S. J. (2000). Women & Sport From Antiquity to the 19th Century. *Olympic Review*, 31(1), s. 18–22.
- Baştürk, E., & Şakar, S. (2020, 12). Basketbol Reklamı Üzerinden Spor Medyasında Cinsiyetçi Söylem ve Hegemonik Erkeklik Temsili. *International Journal of Cultural and Social Studies (IntJCSS)*, 6(2), s. 508.
- Bendaş, K., & Kobazal, O. (2022, Ağustos 31). Türkiye’de Kadın Sporcuların Yazılı Basında Temsili. *Socrates Journal of Interdisciplinary Social Researches*.
- Bhasin, K. (2014). Toplumsal Cinsiyeti Anlamak. K. Bhasin içinde, *Toplumsal cinsiyet: Bize yüklenen roller* (Kader Ay & Z. Sarıhacoglu, Çev., s. 9-11). İstanbul: KADAV.
- Bişgin, Ş., & Bişgin, H. (2001, Haziran). Tarihsel Perspektifte Kadın ve Spor. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*(5), s. 3.
- Bucher, C. A., & Wuest, D. (1987). *Foundations of Physical Education and Sport* (10th ed.). Times Mirror Magazine.
- Can Yayınları. (2024). Socrates Dergi 95. ve 96. Sayı. <https://www.canyayinlari.com/socrates-dergi-96-9789750764943?seq=PtugnHpRSSWtvCLmN8QvsQ&seqtxt=socrates%20dergi>. adresinden alındı
- Çankaya, M. (2013, Aralık). Traditional? Modern? Or Both? Representation of Gender in Turkish TV Commercials. *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*(30), s. 279-295.
- Çapcıoğlu, İ., & Çetin, K. (2020). Kavramsal olarak toplumsal cinsiyete kısa bir bakış. M. Talas & M. Talas (Dü.) içinde, *Toplumsal Cinsiyet* (s. 5-6). Ankara: İksad Publishing House.
- Committee, I. O. (2024). Gender equality through time. *Olympics.com*.
- Cooky, C., & Messner, M. (2018). *No Slam Dunk: Gender, Sport, and the Unevenness of Social Change*. New Brunswick, NJ.
- Council of Europe & European Union. (2016). *Gender Equality in Sport and the Role of Media*. Strasbourg: Council of Europe Publishing.
- Daddario, G. (2021). Mainstreamed and Marginalized: Female Athletes as the “Other” in International Sport Media Coverage. D. Syrový içinde, *Discourses on Nations and Identities* (Vol. 3, s. 489-500). Berlin/Boston: De Gruyter.
- Demir, K. (2016, Nisan 9). Osmanlı’da Dergiciliğin Doğuşu ve Gelişimi (1849-1923). *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, s. 74.
- Durur, E. K. (2017, Mart). Sporda cinsiyetçilik ve haber metinlerinde kadın sporcuların temsili. *Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi (UHIVE)*, 1(1), s. 98-116. doi:10.17361/UHIVE.2017.1.0010
- Dökmen, Z. Y. (1999). Bem Cinsiyet Rolü Envanteri Kadınsılık ve Erkeklik Ölçekleri Türkçe Formunun Psikometrik Özellikleri. *Kriz Dergisi*, s. 27–40.
- Elsas, L. J., Ljungqvist, A., Ferguson-Smith, M., Simpson, J., Genel, M., Carlson, A., . . . Ehrhardt, A. (Temmuz/Ağustos, 2000). Gender verification of female athletes. *Genetics in Medicine*, 2(4), s. 249-254. Haziran 12, 2025 tarihinde [https://www.gimjournal.org/article/S1098-3600\(21\)00234-3/pdf](https://www.gimjournal.org/article/S1098-3600(21)00234-3/pdf) adresinden alındı
- Erdemli, A. (2017). *Spor Felsefesi*. İstanbul: E Yayınları.
- Erten, B. (2015, Nisan). Socrates Dergi. Bu Devirde Dergi mi Çıkar?
- Fink, J. S. (2015). Female athletes, women’s sport, and the sport media commercial complex. *Sport Management Review*, 18(3), s. 331.
- Gallagher, M. (2014). Media and the representation of gender. C. Carter, L. Steiner & L. McLaughlin içinde, *The Routledge Companion to Media and Gender* (s. 23-32). New York: Routledge.
- Gecü, S. (2015, Haziran). Caner Eler.
- George, C., Hartley, A., & Paris, J. (2001). The representation of female athletes in textual and visual media. *Corporate Communications*, 6(2), 94-101.
- Gerbner, G., & Gross, L. (1976). Living With Television: The Violence Profile. *Journal of Communication*, 26(2), 173-199.

- Gök, F. A. (2013). Evli kadın ve erkeklerin toplumsal cinsiyet rolleriyle ilgili algıları. YL Tezi, Hacettepe Üniversitesi.
- Gökırmaklı, I. (2023, Eylül 6). Socrates: “Mecra değişebilir, niyet değişmedi”. <https://www.newslabturkey.org/2023/09/07/socrates-mecra-degisebilir-niyet-degismedi/> adresinden alındı
- Gönenç, A. Y. (2019). Dergicilik Tarihine Kısa Bir Bakış. N. S. Pembecioğlu içinde, İletişim Araştırmaları ve Film Çözümlemeleri II.
- Guyot, R., Ohl, F., & Schoch, L. (2024, February 12). Symbolic power of sports journalists as challenged by external recognition of women’s sports performance. *Media, Culture & Society*, 46(5). <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/01634437241229170?utm> adresinden alındı
- Güney, Ö. (1996). Türkiye’de Cumhuriyet Döneminde Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni Yetiştiren Okullar. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, s. 70-82.
- Güvendi, N. E. (2023, Aralık). Toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında Türk kültüründe kadın: Kuramsal bir tartışma. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 27(3), s. 552. Haziran 1, 2025 tarihinde <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2853197> adresinden alındı.
- Hardin, M. (2022). Introduction. *Serving Equality: Feminism, Media, and Women’s Sports* (s. 1-10). Peter Lang.
- İnce, M. (2016). Spor ile Siyasetin İlişkisi. *Sosyal Bilimler Dergisi*, s. 457.
- Jakubowska, H. (2013). Are women still the ‘other sex’? *Sport in Society*, 18, 168-185.
- Kane, M. J. (2013). The Better Sportswomen Get, the More the Media Ignore Them. *Communication & Sport*, 1(3), 231-236.
- Karakaya, H. (2018). Toplumsal cinsiyet algısı, din ve kadın. *Journal of Analytic Divinity*, 2(2), 36-62.
- Kadınlar için Spor ve Fiziksel Aktivite Derneği (KASFAD). (2023). Sporda Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Raporu 2023. Ankara: Kadınlar için Spor ve Fiziksel Aktivite Derneği. Haziran 9, 2025 tarihinde [https://www.kasfad.org/wp-](https://www.kasfad.org/wp-content/uploads/kasfad_14Mart-raporu.pdf)
[content/uploads/kasfad_14Mart-raporu.pdf](https://www.kasfad.org/wp-content/uploads/kasfad_14Mart-raporu.pdf) adresinden alındı
- Kaya, A. Y. (2000). Spor Basını Konuları, Konuların Seçim Süreci ve Seçim Ölçütleri. *İletişim Fakültesi Dergisi*, s. 172.
- Kaya, A. Y. (2002). Dünya’da ve Türkiye’de Basının Gelişimi ile Türk Basınında Sporun İncelenmesi. *Selçuk İletişim*, s. 164.
- Kaya, D. G. (2021). Türkiye’de Toplumsal Cinsiyet ve Spor. A. Dever & H. Sözen içinde, *Spor Sosyolojisi* (s. 241-249).
- Keskin, H. Ş. (2008). Türkiye’deki Yazılı Spor Basınında Kadın Futbol Yazarları. *İstanbul Üniversitesi*.
- Koca, C., & Bulgu, N. (2005). Spor ve Toplumsal Cinsiyet: Genel Bir Bakış. *Toplum ve Bilim*(103), 163-184.
- Krippendorff, K. (2004). *Content Analysis: An Introduction to Its Methodology*. Thousand Oaks, CA.
- Lemish, D. (2004). Exclusion and Marginality: Portrayals of Women in Israeli Media. K. Ross & C. Byerly içinde, *Women and Media* (s. 39-59).
- Mechikoff, R. A., & Steven, G. E. (2002). *A History and Philosophy of Sport and Physical Education*. 3rd Ed.
- Michel, A. (1993). *Feminizm*. (Ş. Tekeli, Çev.) İstanbul.
- Özkaya, D. S. (2020). Türkiye’de Spor Yayıncılığının Gelişimi: Türk Üniversite Gençlerinin İlgisi, Beklentileri ve Yayıncıların Yaklaşımları. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul, Türkiye. 1 Mayıs, 2025 tarihinde <https://nek.istanbul.edu.tr/ekos/TEZ/ET002849.pdf> adresinden alındı
- Öztürk, P., & Koca, C. (2021). Toplumsal Cinsiyet ve Spor. *HÜKSAM, Hacettepe Üniversitesi*.
- Özsoy, S. (2011). Spor Basının Tarihi. *Marmara İletişim*, s. 209.
- Peltekoğlu, F. B. (1995). Dergiciliğin Gelişimi ve Türkiye’de Kadın Dergileri. *Marmara İletişim Dergisi*, s. 114-115.
- Pfister, G. (2000). The Role of Women in Traditional Games and Sports. *Olympic Review*, 38-45.
- Robert, A. D., & Bouillaguet, A. (1998). *Analyse du contenu*. Paris: PUF.

- Rowe, D., & Silva, K. (2023). Women's sport and media. *Feminist Media Studies*, 23(2), 729–733.
- Saygılıgil, F. (2016). *Toplumsal Cinsiyet Tartışmaları*. Ankara: Dipnot Yayınları.
- Saygın, A. U. (2025). Spor Dergiciliğinin Dijital Tezahürleri. *İNİF E-Dergi*, 10(1), 410–427.
- Şahin, A., Soylu, D., Toktaş, E., & Köse, N. (2024). The Impact of Media Representation on Female Athlete Identity. *International Journal of Sport Studies for Health*, 7(7), 1–9.
- Sivash, A. (2015). *Düşünen Spor Dergisi: Socrates*. Socrates Dergi. (t.y.). Socrates Hakkında.
- Spears, B. (1984). A Perspective of the History of Women's Sport in Ancient Greece. *Journal of Sport History*, 32–47.
- Sport, G. A. (2000). Gender and Sport. J. Dunning içinde, *Handbook of Sports Studies* (s. 323–334). SAGE.
- Tarhan, G., Or, M., Yurtseven, C., Çavuşoğlu, S., & Kantar, A. (2024). The Evolution of Turkish Women Throughout Olympic History. *İstanbul Üniversitesi Kadın Araştırmaları Dergisi*, 28, 65–72.
- Talimciler, A. (2010). Spor-Medya Birlikteliği. A. Talimciler içinde, *Sporun Sosyolojisi* (s. 60-61).
- Tekin, A., & Tekin, G. (2014). Antik Yunan Dönemi: Spor ve Antik Olimpiyat Oyunları. *Tarih Okulu Dergisi*, 121–140.
- Tözün, M. (2007). Tarihsel süreçte toplumsal cinsiyet. *Geniş Açık: MN Actual Medicine*, 15(11), 60–64.
- Tuchman, G. (1978). *Making News: A Study in the Construction of Reality*. New York: The Free Press.
- UNESCO. (2024). Women and girls' access to sport still lagging far behind.
- Vatandaş, C. (2007). Toplumsal cinsiyet ve cinsiyet rollerinin algılanışı. *EKEV Akademi Dergisi*, 11(31), 429–438.
- (WACC), W. A. (2015). *Who Makes the News? Global Media Monitoring Project 2015*. Toronto. Temmuz 29, 2025 tarihinde https://www.media-diversity.org/additional-files/Who_Makes_the_News_-_Global_Media_Monitoring_Project.pdf?utm_adresinden_alindi
- Washburn, P. S., & Lamb, C. (2020). *Sports Journalism: A History of Glory, Fame, and Technology*. University of Nebraska Press.
- Whiteside, E., & Hardin, M. (2011). Women (Not) Watching Women. *Communication, Culture & Critique*, 4(2), 122–143.
- Yapar, A. (1999). Fransa'da ve Türkiye'de Dergicilik Olgusu. *İstanbul: İstanbul Üniversitesi*. Mayıs 27, 2025 tarihinde <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp> adresinden alındı
- Yapar, A. (2000). Türk Dergiciliğinin Sorunları. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 68–69.
- Yenilmez, M. I. (2021). Gender inequality and female sports participation in Turkey. *CEJSSM*, 33(1), 27–41.
- Yılmaz, D. (2024). Ulusal Gazetelerde Semih Çelik Cinayeti. *Medya ve Kültür*, 4(2), 157–182.